

P 1090 (3)

OSZK HIRADÓ

XXI. ÉVFOLYAM 6 - 7. SZÁM

- 1978 -

KURRENS
IDŐSZAKI KIADVÁNYOK

1976. 1. rész

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
Budapest

6-7

T A R T A L O M

KRÓNIKA

- 137 A Vezetői Tanács munkájáról /Összeállította: Somkuti Gabriella/
139 Nemzetközi kapcsolatok /1978.I.félév/
141 A KMK nemzetközi kapcsolatai /1978.I.félév/
144 dr.Bartók György 1922-1978
144 Futala Tiborné Wiesinger Piroska 1934-1978
145 Személyi hírek és változások

MUNKÁNKRÓL, KÉRDÉSEINKRŐL

- 146 HAVASI ZOLTÁN: A könyvtári hungarika dokumentumok bibliográfiai regisztrálásának kerettervéről
149 KOVÁCS ILONA: Gondolatok a feldolgozásról a "gondok" kapcsán
157 CSAPO EDIT: A könyvtárosok központi továbbképzés tanfolyamairól

IFJUSÁGI FÓRUM

- 159 A KISZ-élet hírei
ELŐKÉSZÍTŐ ANYAGOK AZ IFJUSÁGI PARLAMENTRE
160 NAGY ZOLTÁN: Mit csinál az Ifjúsági Bizottság az OSZK-ban?
162 BARTOS ÉVA: Vezetők - fiatalokról /interju/
166 Ajánlott cikkek az ifjúsági parlamentre
167 KOVÁCS KATALIN - SZABÓ LÁSZLÓ - MÁNDY GÁBOR: Újabb felmérés a klubról
171 JÓZSA MÁRTA: Az egyetemi előkészítőkről

TÁJÉKOZÓDÁS

- 172 Kurrens időszaki kiadványok 1976. 1.rész /Ism.: Fügedi Péterné/
173 SIPOS MÁRTA: A központi cédulaszolgáltatásról
175 MÁNDY GÁBOR: Befejeződtek a KMK-osztálybemutatók, megkezdődött az "intézeti napok" sorozata

KÖNYVTÁRUNK ÉLETÉRŐL

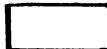
- 177 A pártszervezet hírei
177 NAGY ATTILA: Az ifjúság eszmei-politikai helyzete az OSZK-ban
184 A Társadalombiztosítási Tanács munkája 1978.II.negyedév /Összeállította: Hoffer Rezsóné/
186 KASTALY BEATRIX: Taggyűlési beszámoló 1975-1977

Cimlapunkon: Új kiadványunk borítólapja.
Ld. cikkünket a 172. oldalon

O S Z K H I R A D Ó

Az Országos Széchényi Könyvtár MSZMP alapszervezetének, Szakszervezeti Bizottságának és KISZ alapszervezetének lapja

XXI. évfolyam 6-7.szám - 1978

Felelős szerkesztő:

BOR KÁLMÁN

Főszerkesztő:

NÉMETH MÁRIA

A Szerkesztő Bizottság tagjai:

CSAPÓ EDIT
V. ÉCSÉDY JUDIT
FERENCZY ENDRÉNÉ
GERÓ ZSOLTNÉ
INOTAI ISTVÁN
KELECSÉNYI GÁBOR
KOVÁCS ILONA
MÁNDY GÁBOR
ROSTA LAJOSNÉ
SOMKUTI GABRIELLA
WIX GYÖRGYNÉ

Szerkesztőségi titkár:

HOMOR FERENC

A szerkesztőség címe:

BUDAPEST VIII., Múzeum utca 3.
Telefon: 135-244
Postacím: 1827 Budapest

Felelős kiadó:

CSOBOTH ATTILA
SZB titkár

Készült az Országos Széchényi Könyvtár Sokszorosító üzemében 770 példányban, 6,5 A/5 kiadói iv terjedelemben.
Munkaszám: 78/366
Budapest, V., Guszev utca 1.

Felelős vezető:

ROSTA LAJOSNÉ

KRÓNIKA

A könyvtár Vezetői Tanácsa június 29-én Fügedi Péterné főosztályvezető és Szűcs Jenőné osztályvezető: "A Magyar Nemzeti Bibliográfia üzemszerű működése" c. előterjesztését tárgyalta meg.

Az előterjesztés ismertette e vállalkozás előzményeit. Az OSZK - a központi szolgáltatások távlati fejlesztési terve első pontjának végrehajtása érdekében - még 1973 májusában megbizta a Számítástechnikai Koordinációs Intézetet /SZKI/ a nemzeti bibliográfia számítógépes előállítására vonatkozó rendszer elemzési és szervezési feladatainak elvégzésével. Ennek befejezése után az OSZK szerződést kötött az SZKI-val a nemzeti bibliográfia üzemszerűen működő számítógépes rendszerének kialakítására, a programok kidolgozására és a rendszer kísérleti üzemeltetésére. E feladatokat az SZKI 1977-ben befejezte. Még ugyanez év júniusában megjelentek az un. próbafüzetek, ezt követően, a kísérleti üzemeltetés szakaszában további 6 próbafüzet ill. ezek kumulációja, valamint az MNB-cédulaváltozat is elkészült.

A rendszer üzemszerű működése 1978 áprilisában, az MNB 33. évfolyamának 8. számával indult meg. Az 1978-as megjelenésű könyvek és új indulású periodikumok számítógépes feldolgozása ill. megjelentetése most már folyamatos, és a fejlesztési munkákkal párhuzamosan - kumulációs célra - elkészült a teljes 1976-os anyag számítógépes feldolgozása is.

Az előterjesztés ezután kitért a rendszer jellemzésére. Ezek szerint a rendszer a könyvek összefoglaló, monografikus és analitikus szintű, valamint az időszaki kiadványok monografikus szintű feldolgozására és adatbázisban való tárolására alkalmas. /Mint ismeretes, az MNB rendszere un. MARC-alapu rendszer./ A rendszer működése biztosítja az MNB kurrens füzeteinek előállítását, az éves és többéves kumulációk elkészítését. Alkalmas a bibliográfia cédulaváltozatban való előállítására is.

Az MNB rendszer fejlesztési lehetőségei sokirányúak. Mivel az MNB adatbázisban tárolt rekordok egyben az OSZK állomány egy részének bibliográfiai leírásai is, az egyértelmű rekordazonosító megválasztása /ISBN, ISSN/ biztosítja a rekordok gyűjteményi szempontu felhasználhatóságát. Az MNB formátuma adaptálható mind a külföldi könyvek, mind pedig az egyszerűsített leírású tankönyvek stb. számítógépes feldolgozására is. Felhasználható a rendszer különböző központi szolgáltatások nyújtására is. Pl. az MNB rekordokból származékjegyzékként elkészíthető a magyar kiadványok ISBN-jegyzéke, ill. a kurrens periodikumok ISSN-jegyzéke is. Az MNB rekordokban regisztrálható a kötelempéldányok elosztása is. Így magyar anyagról /igaz részleges, csak az ISBN-nel ill. ISSN-nel ellátott és csak a kötelempéldányszolgáltatás keretében elosztott kiadványokról/ gépesített központi katalógus alakítható ki.

A központi szolgáltatások közül egyik legfontosabb az MNB alapján a központi katalóguscédula-ellátás megindítása. Ez történhet teljes leírású, de egyszerűsített /bizonyos adatokat elhagyó/ leírások formájában. Idővel meg-

indulhat a nemzetközi csereformátum követelményeinek megfelelő mágnesszalagok előállítására, a nemzetközi szalagcsere megszervezése. Távlati feladatként megkezdődhet a hazai szerzők /személyek/testületek/ egységesített névalakjára és a magyar művek egységesített címeire vonatkozó adattár /authority-file/ kiépítése. Megvalósíthatók az információs rendszer szükségleteinek megfelelő származékjegyzékek előállítása, valamint az adatbázis felépítő-tároló-karbantartó rendszerének visszakereső rendszerré való fejlesztése /SDI-szolgáltatások lehetősége/. Végül elképzelhető az MNB mikroformátumu változatban való megjelentetése /tendenciájában a COM-rendszer kifejlesztése/.

A könyvtár vezetősége elismerését és köszönetét fejezte ki mindazoknak, akik a Magyar Nemzeti Bibliográfia számítógépes előállítását előkészítették, létrejöttében közreműködtek s munkájuk eredményeképpen a gépesített Magyar Nemzeti Bibliográfia első száma 1978 áprilisában megjelenhetett. A vezetőség ezt a dátumot nemcsak az Országos Széchényi Könyvtár életében, hanem a hazai könyvtárügy egésze szempontjából is új korszakot nyitó fordulópontként értékeli.

A Vezetői Tanács ugyanakkor megállapította, hogy az MNB füzetek jelenlegi külalakja nem áll arányban a gépesítés terén elért eredményekkel, a jelenlegi rosszul olvasható formában hosszabb ideig nem adható ki.

A hozott határozatok értelmében az MNB-füzetek külalakjának formájára és a sokszorosítás problémáira 1979. januárban vissza kell térni. A vezetőség egyetértett a javasolt adatrögzítő berendezés vételével és 1979-es üzembe állításával.

Az új technikára való átállás, valamint a bibliográfiai leírásban a nemzetközi szabványra /ISBD/ való áttérés szükségessé teszi az MNB használoknak tájékoztatását. Ezért a vezetőség határozata értelmében az MNB kurrens füzeteinek elején magyar és idegennyelvű tájékoztató szövegeket kell rendszeresen és folyamatosan közzétenni.

Az országos katalóguscédula-ellátással és az MNB leírásoknak az OSZK feldolgozási gyakorlatában és katalógusaiban való felhasználásának kérdésével a Vezetői Tanács 1979 elején foglalkozik.

Összeáll.: SOMKUTI GABRIELLA

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

1978. január-június

Munkatársaink külföldön Személycsere keretében

A szocialista országok könyvtáraival fennálló személycsere keretében június végéig az alábbi munkatársaink voltak tanulmányuton:

Dr. Vásárhelyi Judit /RMNY Bibliográfiai csoport/ áprilisban 10 nap, Zágráb, Nemzeti és Egyetemi Könyvtár - Hungarika kutatás.

Hervay Ferenc /RMNY Bibliográfiai csoport/ áprilisban 7 nap, Szófia, Cirill és Method Nemzeti Könyvtár - Hungarika kutatás.

Karakas Péterné /Gyarapítási osztály/ áprilisban 6 nap, Lipcse, Deutsche Bücherei - Részvétel állománygyarapítási konferencián.

Czigler Mária /Restauráló Laboratórium/ áprilisban 7 nap, Krakkó, Jagello Egyetem Könyvtára - Tapasztalatcsere restaurálási módszerekről.

Dr. Simon Miklósné /Könyvek Központi Katalógusa/ májusban 6 nap, Berlin, Deutsche Staatsbibliothek - A katalógusrendszer tanulmányozása.

Dr. Ráduly Márta személyzeti vezető, májusban 6 nap, Moszkva, Állami Lenin Könyvtár - A könyvtáros továbbképzés tanulmányozása.

Velencei Katalin /Régi Nyomtatványok Tára/ májusban 11 nap, Prága, Állami Könyvtár - Hungarika kutatás.

Dr. Borsa Gedeon osztályvezető, /RMNY Bibliográfiai csoport/ májusban 8 nap, Belgrád, Nemzeti Könyvtár - Hungarika kutatás.

Dárdai Miklósné /Szinháztörténeti Tár/ májusban 12 nap, Ujvidék, Matica Srpska - Hungarika kutatás.

Nagy László /RMNY Bibliográfiai csoport/ júniusban 11 nap, Prága, Állami Könyvtár - Hungarika kutatás.

Dr. Németh Mária tud. titkár, júniusban 8 nap, Prága, Állami Könyvtár - Tapasztalatcsere a könyvtár tudományos munkájáról, kiadványi tevékenységről és a továbbképzési módszerekről.

Froemel Károlyné /Retrospektív Bibliográfiai Szerkesztőség/ júniusban 4 nap, Martin, Matica Slovenska - Retrospektív bibliográfiai tanácskozás előkészítése.

Kastaly Beatrix osztályvezető /Hirlapállományvédelmi Üzem/ júniusban 5 nap, Lipcse, Deutsche Bücherei - Tapasztalatcsere restaurálási módszerekről.

Samkó Ferencné /Hirlapállományvédelmi Üzem/ júniusban 5 nap, Lipcse, Deutsche Bücherei - Tapasztalatcsere restaurálási módszerekről.

Dr. Borsa Gedeon osztályvezető /RMNY Bibliográfiai csoport/ júniusban 10 nap, Ujvidék, Matica Srpska - Hungarika kutatás.

Egyéb kiutazások

Zircz Péter főigazgatóhelyettes januárban 6 napig Svédországban a Bibliotekstjänst AB. cégnél könyvtári berendezések gyártásáról tájékozódott.

Németi Andrásné /Katalogizáló osztály/ febr. - áprilisban 3 hónapig ösztöndíjas tanulmányuton volt Olaszországban.

Dr. Vizkelety András /Kézirattár/ márciusban 1 hónapig ösztöndíjas tanulmányuton volt Ausztriában.

Dr. Wojtilla Gyuláné /Régi Nyomtatványok Tára/ májusban 8 napig a kulturális minisztériumok személycseréje keretében Lengyelországban hungarika kutatást végzett.

Heltai János /RMNY Bibliográfiai csoport/ májusban 1 hónapig a kulturális minisztériumok személycseréje keretében Lengyelországban hungarika kutatást végzett.

Sipos Márta /MNB Szerkesztőség/ májusban 2 hétig ösztöndíjas tanulmányuton volt Belgiumban.

Murányi Róbert Árpád /Zeneműtár/ májusban 1 hétig a kulturális minisztériumok személycseréje keretében Csehszlovákiában hungarika kutatást végzett.

Dr. Karsay Orsolya /Kézirattár/ májusban 2 hétig a kulturális minisztériumok személycseréje keretében Csehszlovákiában hungarika kutatást végzett.

Somkuti Gabriella osztályvezető /Igazgatási osztály/ májusban 2 hétig ösztöndíjas tanulmányuton volt Olaszországban.

Dr. Koroknai Ákosné /Kézirattár/ májusban 2 hétig a kulturális minisztériumok személycseréje keretében Csehszlovákiában hungarika kutatást végzett.

Dr. Kondor Imréné osztályvezető /Könyvek Központi Katalógusa/ május-juniusban 2 hétig ösztöndíjas tanulmányuton volt Dániában.

Az OSZK-kórusa júniusban 10 napig vendégszereplésen volt Finnországban.

Részvétel nemzetközi konferenciákon

Szilvássy Zoltánné osztályvezető /Külföldi Folyóiratok Központi Katalógusa/ Párizsban részt vett az ISDS Adminisztratív Tanácsának ülésén /április, 7 nap/.

Dr. Ferenczy Endréné főosztályvezető Lipcsében állománygyarapítási konferencián vett részt /április, 6 nap/.

Dr. Borsa Gedeon osztályvezető /RMNY Bibliográfiai csoport/ Londonban ISBD/A munkabizottsági ülésen vett részt /április, 5 nap/.

Zöldi Péter /MNB Szerkesztőség/ Lipcsében bibliográfiai konferencián vett részt /május, 6 nap/.

Fügedi Péterné főosztályvezető Lipcsében bibliográfiai konferencián vett részt /május, 6 nap/.

Zircz Péter főigazgató-helyettes Moszkvában részt vett a KGST-tagországok Kulturális és Művészeti Tájékoztató Rendszerének alapító konferenciáján /május, 6 nap/.

Fügedi Péterné főosztályvezető Gothában könyvtárgépesítési kollokviumon vett részt /június, 5 nap/.

Külföldi vendégeink
Személycsere keretében

Dr. M. Sedlacková a prágai Státní Knihovnából a társadalomtudományi információ helyzetét és az intézményeink közötti együttműködést, A. Hollá, a turócszentmártoni Matica Slovenskából szlovák vonatkozású kéziratokat és régi könyveket, K. Schoepke, a lipcsei Deutsche Bücherei-ből a katalógusrendszert, I. Zimmermann, szintén a Deutsche Bücherei-ből a folyóiratgyarapítást, - feldolgozást és -állományvédelmet, M. Durovčiková, a turócszentmártoni Matica Slovenskából szlovák művelődéstörténeti vonatkozású muzeumi tárgyakat, Dr. O. Kalina, a prágai Státní Knihovnából az OSZK szervezetét és nemzetközi kapcsolatainak szervezését, H. Binderová, a prágai Státní Knihovnából az olvasószolgálati munkát tanulmányozta, Dr. I. Kotvan a pozsonyi Egyetemi Könyvtárból az OSZK szlovák vonatkozású anyagában kutatott.

Jelentősebb külföldi látogatók /személycserén kívül/

Januárban a KKI ösztöndíjasaként Annamaria Bacigalupo könyvtáros a római Nemzeti Könyvtárból, áprilisban az Oktatásügyi Minisztérium vendégeként B. Rodriguez, C. Rincón Gutierrez és A. Maya könyvtáros a maracaiboi, ill. meridai Tudományegyetemről /Venezuela/, májusban Dániel J. Yett, az USA Kommunikációs Ügynökségének kelet-európai szakreferense, júniusban a Kulturális Minisztérium vendégeként Jany Lobočková és Stefania Bartošová szlovák városi könyvtárak igazgatói, valamint Dr. Bisztra A. Cvetkova-Dojcsinova, a szófiai Cirill és Method Könyvtár Kézirattárának vezetője, egyben a szófiai Egyetem turkológus professzora, az ELTE vendégeként tájékozódott a magyar Nemzeti Könyvtárról.

Összeáll.: GÖRGEYNÉ KOVÁCS KATALIN

A Könyvtártudományi és Módszertani Központ 1978 első félévi
nemzetközi kapcsolatai

Jan. 9-16. A Kulturális Minisztérium vendégeként hazánkban járt Dinieljan Ajkanus Davidovna, a Jereváni Gyermekekönvtári Módszertani Központ igazgatója. Szakmai programját intézetünk állította össze.

Jan. 24. - febr. 5. Annamaria Bacigalupo, az olasz nemzeti könyvtár kölcsönzési osztályának vezetője járt Magyarországon a Kulturális Kapcsolatok Intézete vendégeként. Szakmai programját intézetünk állította össze.

- Febr. 3. - ápr. 1. Bryan Luckham, a Manchesteri Egyetem tanára végzett közös kutatómunkát a KMK Olvasáskutatási osztályával.
- Márc. 1-én az OMKDK két vendége E. Malinowska és A. Lech, a lengyel CINTÉ munkatársai jártak a KMK Állományépítési osztályán.
- Márc. 7-én A.P. Srivastavan professzort, a Delhi Egyetem professzorát fogadta Papp István igazgató.
- Márc.5 - 7. Papp István az IFLA Journal Szerkesztő Bizottságának ülésére Hágába, Hollandiába utazott.
- Márc. 1 - 10. Bengt Lönerblad, a svédországi skarai megyei könyvtár munkatársa járt tanulmányuton Magyarországon a Kulturális Kapcsolatok Intézete vendégeként. Szakmai programját Intézetünk állította össze.
- Márc. 15 - 17. Mária Sedlačkova, a prágai nemzeti könyvtár munkatársa az OSZK vendégeként járt Magyarországon. Intézetünkönél 3 napot töltött.
- Márc. 29 - 31. Bartos Éva a Szakmunkás tanulók könyvtári ellátása c. szemináriumon Partizánskében, Csehszlovákiában járt.
- Ápr. 6 - 7. Galatia Saranti görög író nő járt hazánkban a KKI vendégeként, a KMK két napra szervezett számára könyvtárlátogatási programot a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárnál.
- Ápr. 6. Karl Schöpke, a Deutsche Bücherei munkatársa az OSZK vendégeként járt Budapesten, nálunk a Hálózatfejlesztési osztályon tett látogatást.
- Ápr. 10 - 15. VII. Nemzetközi Könyvtárépítési, -berendezési és -felszerelési konferencia a szocialista országok képviselőinek részvételével. A konferenciát a KMK szervezte Budapesten. Bulgáriából 4 fő, Csehszlovákiából 2 fő, Lengyelországból 2 fő, NDK-ból 5 fő, Szovjetunióból 2 fő, VDK-ból 2 fő és a vendéglátó magyarok vettek részt a konferencián.
- Ápr. 16 - 22. Elena Csaparova, a szófiai Cirill és Method Könyvtár munkatársa járt a KMK-nál a két intézet közötti közvetlen személycseréjében.
- Ápr. 17 - 21. Moszkvában rendezték meg a 4. Magyar-Szovjet Centralizációs Szemináriumot, ahol a KMK-t Papp István és Szente Ferenc képviselte. Magyar részről még Futala Tibor vett részt.

- Ápr. 24 - 29. Magyar-bolgár könyvtárügyi konferenciát rendezett a KMK a győri Megyei Könyvtárban. A konferencián 6 bolgár megyei könyvtárvezető vett részt és tartott előadást.
- Ápr. 27. 3 venezuelai könyvtáros vendég járt nem hivatalosan Magyarországon, látogatást tettek a KMK-nál.
- Máj. 7 - 15. 10 nem hivatalos francia könyvtárosnak készített Fogarassy Miklós szakmai programot.
- Máj. 10 -11. Robson és Stobart ur járt Magyarországon az angol Plessey cégtől üzleti ügyben.
- Máj. 13. Papp István fogadta Daniel J. Yettet, a belgrádi amerikai nagykövetség dolgozóját, aki a szocialista országok könyvtárügyeihez fűződő amerikai könyvtári kapcsolatok fejlesztésével foglalkozik.
- Máj. 20. Vladimir Blaho, a pozsonyi Kulturakutató Intézet munkatársa a Népművelési Intézet vendégeként járt hazánkban. Kamarás István fogadta őt egy alkalommal.
- Máj. 23. Janina Frentzel-Zagorska, a varsói Instytut Kultury Senatorska munkatársa a Népművelési Intézet vendégeként járt Magyarországon, Kamarás István fogadta őt egy alkalommal.
- Máj. 28 - jun. 1. Dr. Katsányi Sándor Jarocinban járt, az Állami Könyvtárosképző Központban tartott tudományos ismeretterjesztő ülésen vett részt.

Összeáll.: KOVÁCS LÁSZLÓNÉ

dr. Bartók György
/1922-1978/

Magasabb feladatok ellátására nem predesztinálta a sors. A kis "déer" jogos viselője könyvtárunk gyűjteményeinek egyik kezelője volt csupán. Szimpatikus egyéniségének kissé groteszk /megmosolyogtató, furcsa, különös/ jellege belevésődött emlékezetünkbe. Jóindulatu emberi magatartása, korrektsége, közvetlensége, nyíltszívúsága, előljárói - és kollégái iránti tisztelete mindnyájunkból rokonszenvet váltott ki. Szerettük, mert szeretetreméltó volt, szántuk az életében elszenvedett megrázkodtatásai miatt, és segítettük, támogattuk amikor csak tudtuk a mindennapi élet- és munkatevékenységét kísérő sikertelenségei miatt, vagy ellenére is.

"Azt hallottad, hogy...?", "Mi különbség van a ...?" formulákkal kezdte a beszélgetést bárhol felbukkanásakor, bármelyikünkkel találkozása pillanatában és máris sütögette "legujabb" vicceit, adomáit. Ám igaz az is, hogy tréfáit mindig megelőzte egy kiadós fennhangu köszönés-üdvözlés a tőle megszokott élces dicséretnek és bókok kíséretében. Eredeti színfoltja volt könyvtárunknak 15 éven át. Irigye senki nem lehetett, de hogy haragosa sem volt, abban biztos vagyok.

Mióta ismertük, sietni láttuk és mindenhová jóval korábban érkezett. E végső utjával azonban, 56 évesen várhatott volna még.

MILHOFFER ALAJOS

Futala Tiborné Wiesinger Piroska
/1934 - 1978/

A gyászjelentés száraz sorai komoran tudatták a hirt: "Futaláné Wiesinger Piroska 44 éves korában meghalt". Tudtuk, hogy súlyos beteg, a hír mégis váratlanul és fájdalmasan érintett bennünket. Fájdalmasan, mert a halál olyan embert ragadott el közülünk, akit mindenki szeretett, s akit mindenki tisztelt. Váratlanul, mert szinte hihetetlen volt számunkra, hogy egy ilyen fiatal ember élte virágjában távozzon örökre közülünk. Megrázó az idős emberek halála is, de a természet rendjét tudomásul vesszük, végül is egyszer mindnyájan eltávozzunk az élők sorából. Azonban a fiatal emberek, így Futala Piri halálát is nemcsak megrázónak, hanem szörnyen igazságtalannak érezzük, mert vele olyan ember dőlt ki sorainkból, aki még telve volt alkotásvágygal, tervekkel, s aki még nagyon-nagyon sokat akart tenni.

Munkás életét 16 éves kislánycént az egykori Országos Könyvtári Központban illetve a Népkönyvtári Központban kezdte, ahonnan 18 évesen került Könyvtárunk akkori módszertani osztályára. Az azóta eltelt két évtized során dolgozott különböző osztályokon, s 1971-től betegsége elhatalmasodásáig a Mikrofilmtár különgyűjteményi anyagait gondozta. Munkájától betegsége sem tudta teljesen elszakítani, szervezetében a gyilkos kórral viaskodva, szenvedve, erős lélekkel látott munkához, s alig másfél év alatt elkészítette a modern nyomtatványok mikrofilmjeinek kétkötetes címjegyzékét. Az első kötet megjelenését még megérezte, - a második kéziratát már nagyon betegen adta át lektorálásra.

Futala Piroska nagyon szerette könyvtárosi hivatását, s szerette munkahelyét az OSZK-t is. Rendelkezett mindazokkal a tulajdonságokkal, amelyek szükségesek ahhoz, hogy valaki igazán jó könyvtáros legyen. Tehetsége, lelkiismeretessége, szorgalma és pontossága a legkülönbek közé emelte őt. Nevét munkái sokáig ismertté fogják tenni az időben utánunk következő könyvtárosok között.

Futala Piroska azonban nem csak szakmai munkájával érdemelte ki mindenki tiszteletét és megbecsülését. Izig-vérig közösségi ember volt, aki két évtizeden át végzett társadalmi tevékenységével, a másokon való segíteni akarásával a megbecsülésen túl az emberek szeretetét is kiérdemelte. Pirit mindenki szerette, aki csak ismerte. Ez a szeretet és tisztelet őriz meg Futala Pirit mindnyájunk emlékezetében.

ÓNÓDY MIKLÓS

SZEMÉLYI HIREK ÉS VÁLTOZÁSOK

Új dolgozóink: Bartos Éva szakalkalmazott I./KMK Olvasáskutatási osztály, Herczeg Klára ügyintéző IV./Mikrofilm osztály, Kőfalvi Gábor betanított munkás I./Olvasó- és Tájékoztató Szolgálat, Mohor Jenő főmunkatárs II./Könyvek Központi Katalógusa, Radnóti György szakalkalmazott IV./Nemzetközi Csereszolgálat.

Új szolgálati beosztás: Kiszely Olivérné főmunkatárs II./Nemzetközi Csereszolgálat.

Részfoglalkozásúvá átminősítve saját kérésére: Fallier Erika szakalkalmazott I.

Eltávoztak könyvtárunkból: - Áthelyezéssel: Sövényházy Csilla szakalkalmazott I./Felsőoktatási Pedagógiai Kutató Központ. - Nyugdíjazás: Nyakó István főmunkatárs II., Szilvássy Istvánné ügyintéző IV. - Munkaviszonya megszűnt: Bacsi Lajos szakalkalmazott I., Fogd Józsefné kisegítő, dr.Szabados Györgyné szakalkalmazott III., Zolnay Zsófia ügyintéző III. - Felmondás a dolgozó részéről: Perjési István betanított munkás I. - Meghalt: Mikolai Ágnes szakalkalmazott IV.

/Lezárva: 1978. június 30./

MUNKÁNKRÓL KÉRDÉSEINKRŐL

A könyvtári hungarika dokumentumok bibliográfiai regisztrálásának kerettervéről

Könyvtárunk 1977. évi tevékenységéről számot adva irhattuk le: nemzeti könyvtári funkcióink egyik legalapvetőbb ágában, a hungarika dokumentumok gyűjtésében és regisztrálásában az 1976-ban felújított munkálatok 1977 folyamán annyira előrehaladtak, hogy már felismerhetők a könyvtár tevékenységében a hungarika-program előtérbe kerülésének, az intézményen belüli nagyobb összehangoltságnak első jelei illetve új eredményei.

Számon tartjuk és kellően becsüljük az 50-es évek kezdeményezéseit, a 60-as évek jelentős eredményeket is produkáló könyvtári erőfeszítéseit a nemzeti bibliográfiai, magyar könyvészeteti vállalkozásokban. A 70-es évek második felében beérő új elgondolásban azt tartjuk kiemelendőnek, hogy retrospektív bibliográfiai munkálataink, sőt általában nemzeti könyvtári alapműveleteink szervezesebben kapcsolódhatnak az országos kutatási irányokhoz és közben - éppen a kutató és könyvtári munka természetes kapcsolatának megújulásában - könyvtári intézményünk elnyeri nemzeti könyvtárhoz méltó státuszát a kulturális és tudományos intézmények rendszerében, fokozatosan és elismerten kutatóhellyé válik.

Kedvező fejlemény ugyanis, hogy 1977-ben összhangot teremtettünk a Gyapítási osztály gyakorlatából kezdeményezett /az új könyvtári törvényerejű rendeletet már alapul vevő/ hungarikum-meghatározásra irányuló törekvések, a gyűjtőköri szabályzatunkkal összefüggő munkálatok, az MTA és a KM Könyvtörténeti és Bibliográfiai Munkabizottsága által patronált hungarika-keretterv kialakítását célzó vállalkozások és a Kulturális Minisztérium - az 1977. év végén elfogadott - kutatási programjának jegyében végzett előkészületek között; sőt mindaz, amit eddig terveztünk és tettünk, amit a jövőben tenni szándékozunk, remélhetőleg most már intézményesen és kutatási programokba foglalt módon beletorkollik az Akadémia Elnöksége által tervezett kutatási főirányba, amely a "Történelmi és kulturális hagyományaink, emlékeink komplex kutatása" címet viseli.

A könyvtári hungarika-munkálatok intézményen belüli nagyobb összehangoltságát említettem. Eddig is már számos munkatársunkat mozgósítottuk és kapcsoltuk be a tervszerűbbé váló tevékenységbe. Mégis most örömmel teszek eleget a Szerkesztőség felkérésének: adjak számot, mit tettünk idáig és milyen tervek határozzák meg a további teendőket, mert a tájékoztatással még szélesebb sze-

mélyi bázis kialakítása és további szakértők bevonása remélhető.

A részletes visszatekintés és a jövő részfeladatainak meghatározása helyett néhány időpontot, dokumentumot, tanácskozást és kutatásszervezési mozzanatot idézek fel, nagyjából az események időrendjében.

Az OSZK Vezetői Tanács 1976 szeptemberében tárgyalta a "Külföldön fellelhető könyvtári hungarika-dokumentumok kutatásának helyzete és továbbfejlesztésének lehetőségei" c. előterjesztést, amelynek a tanácskozás utáni, 1976. október 6-i keltű változata került a Kulturális Minisztériumba, valamint az MTA és a KM Könyvtörténeti és Bibliográfiai Munkabizottsága elé. Az előterjesztés kitér a hungarika-kutatások közművelődési és tudománypolitikai megközelítésének szempontjaira, a hungarika-kutatásokra irányuló figyelem indítékaira, az Országos Széchényi Könyvtár különleges szerepére, a hungarika-dokumentumok felkutatásának helyzetére és átfogóan tárgyalta a továbbfejlesztés szempontjait, a hungarikum-meghatározás rövidített változatát, a kutatások lehetséges irányait.

Ezt az előterjesztést még 1976 októberében az MTA és a KM Könyvtörténeti és Bibliográfiai Munkabizottsága is megtárgyalta és a Könyvtári dokumentumok magyar vonatkozásai /Hungarikum-meghatározás/ c., az OSZK szakértői által összeállított, tervezettel együtt, módosítások, kiegészítések után elfogadta. Az utóbbi dokumentum, amelynek 1977. márciusi keltezésű változata tekinthető munkaeszközünknek, a hungarikum négy kategóriáját - nyelvi, területi, személyi-intézményi, tartalmi - vezette be.

Az OSZK Vezetői Tanácsának 1976 szeptemberi ülésén született határozat a Hungarika Koordinációs Munkabizottság /HKMB/ ujjászervezéséről, amely 1976 októberében meg is kezdte működését. A HKMB a tudományos kutatás szolgálatában álló, konkrét munkát végző testület, amely az egységes elvek és gyakorlat érvényesítésével a könyvtárban folyó hungarika munkálatok tervszerűbb vitelét, koordinálását segíti elő. Jellegét tekintve tanácsadó fórum, amely fontos javaslatokat intézetvezetői döntésre terjeszti elő.

Időközben a Kulturális Minisztérium kezdeményezésére, az Akadémia I. Osztálya Könyvtörténeti és Bibliográfiai Munkabizottsága tudományos orientálásával megkezdődtek a hosszabb távra szóló tervező munkálatok. A Munkabizottság külön bizottságot jelölt ki soraiból. A hat tagú munkacsoportból négyen az OSZK munkatársai voltunk. Két ütemben és két részben kidolgoztuk a "Könyvtári hungarika dokumentumok bibliográfiai regisztrálásának keretterve" című, átfogó programot tartalmazó dokumentumot. Az első rész /a dokumentum kelte: 1977. április; OSZK száma: 803/1977/ a Magyarországon levő kéziratok regisztrálására vonatkozó elképzeléseket, a hazánkban keletkezett nyomtatványok bibliográfiai számbavételét célzó programot tartalmazza. A második rész /a dokumentum kelte: 1978. március; OSZK száma: 554/1978/ a Magyarország jelenlegi határain kívül levő magyar vonatkozású kéziratok, illetve a nyomtatványok személyi-intézményi hungarikum és tartalmi hungarikum kategóriáinak regisztrálásával foglalkozik. Átfogó kép felrajzolása közben mindkét témában megvizsgáltuk: - milyen bibliográfiai /katalógus-/ munkálatok történtek a múltban; - a mai feltetelek mellett milyen munka elvégzése van folyamatban és mi várható; - végül javaslatokat tettünk a /hosszu távra/ tervezett vállalkozásokra.

Mindkét előterjesztés - az akadémiai külön bizottság szakmunkája mellett az OSZK Hungarika Koordinációs Munkabizottsága tagjainak a véleményét is tartalmazva - az OSZK Vezetői Tanácsa, majd az MTA-KM Könyvtörténeti és Bibliográfiai Munkabizottság üléseire került megtárgyalásra. A kerettervek mindkét fórumon kiegészítéseket kaptak, illetve megerősítést nyertek.

Tervek maradnak-e csupán a kerettervbe foglalt javaslatok és állásfoglalások? - merülhet és merül is fel a kérdés. Ha önmagukban, ha a kutatási programoktól elszigetelten kellene a megjelölt feladatokat felfogni, ha pusztán az OSZK erejére kellene hagyatkozni, ha egyszerűen csak besorolnánk az itt ránk váró teendőket a könyvtárunk előtt álló számtalan megoldásra váró munka sorába, aligha remélhetnénk a tervek megvalósulását.

A kerettervbe foglalt célkitűzések megvalósításának realitását és távlatát a következő körülmények és tényezők adják: - az eddigi vállalkozások kötetekben realizálódó eredményei /pl. a Régi Magyarországi Nyomtatványok I., a Magyar Könyvészet felszabadulás utáni kötetei/; - a jelenleg is folyamatban levő munkálatok; - a keretterv kialakítása után közvetlenül megfogalmazott konkrét új vállalkozások és közeljövőben megindítandó munkák /pl. az un. RMK III., vagyis az 1801 előtti szerzői hungarika bibliográfiai regisztrálása/; - a tárcaszintű és országos kutatási főirányokhoz kapcsolódás lehetősége; - a kilátásba helyezett, több évre folyósítandó anyagi támogatás.

Az Országos Széchényi Könyvtár öt éves /1976-1980/ feladattervének kialakításakor megfogalmazzuk: az előző öt éves tervidőszak tapasztalatainak, valamint a tudományos kutatás /elsősorban a "nemzeti" tudományok komplex kutatására irányuló törekvések/ többször kifejezésre juttatott igényeinek ismeretében erősíteni kell a nemzeti könyvtárra háruló /művelődéstörténeti és tudománytörténeti szempontu, valamint a közművelődés igényeit figyelembe vevő/ hungarika-kutatásokat /gyűjtés és feltárás/. A feladatterv összeállításakor a spontaneitás csökkentését célzó átfogó kutatási program kidolgozását iktattuk tervbe, amely többek között figyelembe veszi a hazai közművelődési szint, elsősorban olvasási kultúra fejlettségi állapotát.

Ezeket a célkitűzéseket akkor /1976 elején/ többen némi kétkedéssel fogadták. Nem is volt kockázatmentes a célok megfogalmazása, sőt azoknak az öt éves feladattervbe iktatása. Törekvéseinket azóta a tudánypolitika és a kutatásszervezés új fejleményei igazolták. A Kulturális Minisztériumnak 1977 vége óta két kiemelt kutatási iránya van: A közművelődés kutatása c. tárcaszintű kutatás és 2. A történelmi és kulturális hagyományaink, emlékeink komplex kutatása c., az MTA-val közösen tervezett főirány.

Az OSZK kutatómunkájának tervszerűségét befolyásoló, elősegítő főbb fejlemények között említendő, hogy 1977. október 11-én megalakult a Kulturális Minisztérium Tudományos Koordinációs Bizottsága.

1978. március végén az MTA Elnöksége megtárgyalta a "Történelmi és kulturális hagyományaink, emlékeink komplex kutatása" c. tervezett főirány koncepcióját. A célok és feladatok sorában megjelölve többek között a magyar történelem és kultúra tárgyi, írással emlékeinek kutatását és gyűjtését idehaza és külföldön; forráskiadások, szaktudományi bibliográfiák, katalógusok, topográfiai készítését, archivumok létrehozását.

Abból következően, hogy a közgyűjteményeknek az itt megjelölt célok megvalósításában elodázhatatlan feladatai vannak, valamint, hogy a közművelődési kutatások anyagi bázisát is fejleszteni kell, a Minisztertanács mellett működő Tudománypolitikai Bizottság Társadalomtudományi Koordinációs Bizottsága 1978. februári ülésén megtárgyalta "A kulturális terület részére juttatott 1978. évi cőltámogatás felhasználásának tervezetét."

Kézenfekvő, hogy a "Közművelődés kutatása" c. tárcaszintű kutatások egyik fő bázisintézménye a Népművelési Intézet. De az alkalmazott kutatásokban, a közművelődés állapotának konkrét felmérésére szolgáló vizsgálatokban és a könyvtárra, mint kulturális értékeket közvetítő intézményekre vonatkozó kutatásokban és fejlesztő munkákban az OSZK Könyvtártudományi és Módszertani Központjának, valamint az OSZK egyéb szakrészlegeinek megvan a maga sajátos, mással nem pótolható szerepe.

Kézenfekvő az is, hogy a "Történelmi és kulturális hagyományaink, emlékeink komplex kutatása" c. tervezett kutatási főirány vonalába vágó, a könyvtári hungarika dokumentumok regisztrálását, feltárását célzó munkálatok egyik bázisintézménye, fő könyvtári kutatóhelye: az Országos Széchényi Könyvtár.

HAVASI ZOLTÁN

Gondolatok a feldolgozásról a "gondok" kapcsán

A feldolgozás a könyvtári munkák egyik legszabályozottabb és leginkább mérhető területe, amelynek eredménye számos kevésbé közismert tényezőtől függ.

Néhány a felszínen mutatkozó jelenségnek az összefüggésekből kiragadt értékelése tévedések és félreértések forrása lehet, így megragadjuk az alkalmat, hogy a Híradó lapjain /1978. 4.sz./ említett néhány ilyen jelenség kapcsán ezekről az összefüggésekről és munkánk jellemzőiről pár szót szóljunk.

A mennyiség és minőség összefüggése

E kettősség nyilván minden munkavégzés során rendszeres feszítő elem. Kevés olyan terület van azonban, ahol a feldolgozott anyag mennyisége, a határidők szorítása és az elvégzett munka hibátlansága ennyire egyforma sullyal esne latba.

A jó és színvonalas munka alapvető követelmény, hiszen a kiadványokhoz való hozzáférést, bármilyen tévedés vagy következetlenség rendkívül megnehezíti esetleg lehetetlenné teszi.

Ugyanakkor, mindazok, akiknek érdeke a biztonságos hozzáférés, tehát a kellő színvonalu feltárás, joggal éppen olyan fontosnak érzik, hogy az anyag mielőbb hozzáférhetővé váljék.

A feltárás színvonala és a feltárás időigénye szorosan összefüggő tényezők. A kettő egyensulya évtizedek óta kialakított, rögzített és változatlan mérőszámokon /normákon/ nyugszik.

Mindkét tényezővel szemben támasztott követelmények azonban az elmúlt negyven év során növekedtek. A színvonalasabb tájékoztatás, a hungarika szempontok

fokozottabb érvényesítése, a korszerű feltárás követelményeinek beépítése miatt a feldolgozásnak újabb és újabb szempontokat kellett figyelembe venni, ezzel szemben a kutatás felgyorsulása miatt a korábbi feltárási idő csökkentése lenne kívánatos. Nyilvánvaló, hogy az előbbi időigényes műveletek beillesztésével ez csak egy esetben lehetséges, ha a feltételek /létszám és munkaszervezet/ az új követelményeknek megfelelően módosulnak.

A cimleírás, a feldolgozás produktuma és az igények összefüggése

A feldolgozás szabályai azaz a cimleírásban rögzített adatok és a leírás módja több könyvtáros generáció tapasztalatai alapján, a feltárással szemben támasztott különféle igények számbavételével alakultak ki.

A cimleírás első és legfontosabb feladata, hogy a kívánt mű könyvtári lelőhelyét megadja. Ennek a funkciónak az ellátására lényegében néhány adat: a jelzet, a szerző, cím is elegendő lenne.

A könyvtárnak azonban a legkülönbözőbb tájékoztatási feladatai is vannak, hiszen legtöbbször, a nemzeti könyvtárat igénybe vevő kutatóknak és könyvtárosoknak nem lényegtelen, hogy a műnek egy meghatározott évből való, egy meghatározott kiadó által megjelentetett kiadása van-e meg a könyvtárban. Így kénytelenek vagyunk a kiadást azonosító adatokat is rögzíteni. Sok esetben a kutató számára a kiadványok szellemi létrehozásában közreműködő személyek /a közreadók, szerkesztők, sajtó alá rendezők, összeállítók stb./ feltüntetése is elengedhetetlen.

Nem érdektelen az olvasó számára, mely műnek a fordítását tartja kezében, vagy a kiadvány illusztráltságára vonatkozó információ.

Ha az olvasó a birtokunkban lévő kiadványok tartalmára keres fogódzót, néhány tipikus kérdés esetén, mint például kiről szól a mű, mely földrajzi területre vonatkozik a kiadvány tartalma, a legrövidebb uton úgy kap választ, ha a cimleíró ezt feltárja számára, a betűrendes katalógus ezt is nyilvántartja. Különösen fontos ez tipikusan hungarika jellegű kiadványainknál, amelynek címe, szerzője, megjelenési helye nem is sejteti a magyar vonatkozást, amely lényegében indokoltá tette a mű beszerzését. Ilyenkor a cimleíró megjegyzésben tájékoztatja az olvasót arról, hogy milyen magyarországi személyről, területről vagy esetleg témáról található nem várt részleteket, megjegyzéseket az állományunkban látszólag idegen mű lapjain.

A nemzeti könyvtár anyagát használó bibliográfiai igénnyel fellépő kutató vagy könyvtáros számára ennél sokkal finomabb jellemzők regisztrálása is alapvető.

A kiadványt feltáró és azonosító leíró adatok mellett legalább olyan fontosak a rendezést, megtalálást biztosító adatok.

Az igények jó részét elődeink a könyvtári feltáró munka sok évtizedes hazai és nemzetközi tapasztalataira alapozva mérték fel és szabályozták. /OSZK szabvány 1936, Cimleírási szabvány 1952/1960/. Társadalmi és kulturális életünk átalakulása, a szellemi termékek előállításának strukturájában bekövetkezett változások /pl. egyéni szerzőséggel szemben a kollektív szerzőség nagyobb aránya, az intézmények erőteljesebb szerepe/ a nemzeti könyvállomány megfelelő hozzáférhetősége érdekében az utóbbi években, különösen az utolsó

három évtizedben új szempontok érvényesítését kívánta meg. Ezek közül a leg-alapvetőbb, amely a régi katalógus szerkezetében döntő változást idézett elő, de figyelmen kívül nem hagyható szempont - a testületi szerzők és közreadók feltüntetése.

Az igények nyomában így születik meg a címleírás, amely minél inkább eleget kíván tenni - mégpedig a nemzeti könyvtár szintjén kíván eleget tenni - a vele szemben támasztott követelményeknek, annál munkaigényesebb.

A futószalag útja a címleírástól a katalógusokig

A címleírás a feldolgozó munka alapvető, a külső szemlélők számára tulajdonképpen egyetlenként vélt feladata, holott a katalógusok megteremtéséhez ez csupán az első lépés. A címleírók munkáját számos egyéb munkafolyamat követi. A részletekben megjelenő művek köteteit ugyanis csak akkor engedhetjük fel a raktárba, ha a művet reprezentáló címleírást /amely a részletekben megjelenő mű elindulására hívja fel a figyelmet/ kiegészítő részletes nyilvántartásba feljegyeztük az újabb egységet. Az anyag csak akkor folytathatja útját, ha az elkészített felvételekről meghatároztuk, hogy több azonos nevű szerző közül, mely szerző műveikhez tartoznak és elláttuk őket a megkülönböztető adatokkal, ha az elvégzett munkákat ellenőriztük, ha a beérkezett új anyag által felvetett új összefüggések miatt az anyaghoz csatolt esetleges javításokat a helyrajzi nyilvántartásunkban átvezettük /kipecséltük/, ha az anyagot adrémalemezre préseltük, a róla készült kefelevonatokat korrekuráltuk, ha a korrekurálásban jelölt javítások végrehajtását ellenőriztük, ha a címleírástól a könyvtár 60 katalógusa és nyilvántartása számára az előírt igény szerint a cédulasokszorosítás elkészült, a 60 nyilvántartás számára a levont cédulákat szétosztottuk, ha a mi katalógusaink számára megmaradt cédulákat "szereltük", ha a rágépelte szakaszokat a Szakozó osztály ellenőrizte, ha ezzel egy időben a helyrajzi naplók szerelése és összeállítása is elkészült, az adrémalemezeknek a lemeztárba történő behelyezése megtörtént, ha a katalógusok számára a megkapott cédulákat betűrendeztük, s végül, ha a cédulákat a katalógusokba beosztottuk - mondhatjuk, hogy a mű bejárta a szükséges utat.

De a mű nem magányos utas, minden héten 100-150 társa van, s minden állomás közül csak társaival együtt lépheti át. Ehhez jön még hetente a 2. futószalag hasonló mennyisége, valamint az egyszerűsített anyag.

Az egyes állomásokon az egyes műveleteket szigorú előírások szerint kell végrehajtani, az itt végzett műveletek pontossága, hibátlansága éppen olyan fontos mint a címleíró hibátlan munkája. Ha a folyamat bármely pontján vétünk a szabályok ellen, pontatlanul vagy hibásan látjuk el a feladatot, az az egész folyamatban súlyos következményekkel járhat /pl. ha a törölt jelzetről nem kerül ki a cédula a katalógusból, vagy ha az egyes katalógusok számára igényelt cédulák nem az igények szerint vagy nem kellő számban érkeznek, ha az adréma nyomdahibát követ el, s a korrektor azt elszalasztja stb./.

A pontosság érdekében célszerű az egynemű munkák egy-egy munkaállomásra történő szervezése.

Egy-egy ilyen állomáson megszabott időt tölthet a könyv. A kötelező példány anyag, amelynek végig "zöld" útja van, teljes szabályos lefutása 6 hét,

a külföldi anyag minimum 8 hét. S mindez akkor, ha az élet szabályosan, óramű-pontossággal, kiesés és megállás nélkül megy. De ha ez nem így van...

Egy köteles cimleiró naponta 30 cimleirást készít, egy napi betegség után másnap 60 vár rá, egy adrémapréselő egy nap 40 lemezt tud készíteni, egy nap kiesés után 80 vár rá, egy cédulaszerelő naponta 800 cédulát tud szerelni, egy nap kiesés után 1600 vár rá, s egy katalógus-szerkesztő egy nap 400 cédulát tud beosztani, egy nap betegség után 800 vár rá. Lényegében a gépezet bármely pontján bekövetkező kiesés a teljes folyamatban érezteti hatását. Legbiztosabban a zökkenőmentes lefutást, mint a csatában a győzelmet csupán az elesettek helyébe lépő tartalékcsoporttal lehetne biztosítani. Természetesen bizonyos tartalékaink vannak, pl. katalógusgondozás, rekonstrukciós munkák, de ez végleges megoldást nem jelent, hiszen ezek a feladatok maguk is fontos és nélkülözhetetlen teendők.

Gyorsaság és gazdaságosság

A futószalag belső szervezetének nem kis gondja a gazdaságosság és a gyorsaság összeegyeztetése, bizonyos munkafolyamatoknál egy-egy munkatárs idejének gazdaságos kihasználása hátrányosan hat a lefutás idejére. A futószalag elején, a cimleirók és revizorok szintjén egymás mellett indulnak a munkafolyamatok, mert a feladatok volumene több munkaerő teljes munkaidejét kitölti, a kiegészítő munkafolyamatok esetében egy-egy kocsi anyagával végzendő művelet sokszor csupán 1 napot vagy 2-3 órát vesz igénybe, tehát itt az üresjáratok elkerülése érdekében a következetes feladatvégrehajtás és a gazdaságos munkaerő-kihasználás miatt a különböző futószalagokról érkező anyag egy egyszemélyes munkaállomásra fut be és csupán egymás után kerülhet sorra. Ezekon az állomásokon a szabályos átfutási időbe a várakozási idő is beletartozik. Olyan ez, mintha a közlekedésben a 2-3 sávban induló forgalom egy sávon folytatódna. Itt az egyes járművek mindenképpen egymás mögé kerülnek, s a pálya meghosszabbodik. Egyetlen lehetőség, hogy egy típusnak, s a feldolgozásban ez a köteles anyag, mindig szabad utat biztosítsunk.

Több emberrel, az üresjáratok helyébe egyéb kiegészítő feladatok beillesztésével természetesen a jelenleginél kedvezőbb szervezeti keretet is létre lehetne hozni.

Számszerűség és ütemezettség

A feldolgozó munkák mindegyike normázott, tehát mérhetőnek tekintett, s így ellenőrizhető. A munkavégzésre szánt teljes munkaerőkapacitás lényegében rendszerint az év folyamán rendelkezésünkre áll, hiszen a szabadságokra, a jogos és előre látható távollétekre, pl. tanulmányi szabadságra nem tervezünk munkát. Ennek köszönhető, hogy évről évre tervünket teljesíteni tudjuk.

	Cimleirás	
	terv	tény
1976	20 950	20 945
1977	21 900	22 131

Megfelelő átcsoportosítással és rangsorolással rendszerint az is elérhető,

hogy a be nem tervezhető és ennél fogva pótolhatatlan kieséseket /betegség, gyermekápolás stb./ a kurrens munkák területén, tehát a beérkező könyvanyag feldolgozásában az osztályon folyó rekonstrukciós munkák rovására pótoljuk, az azonban a legnehezebb feladat, hogy a munkaerő pótlását a kiesés pillanatában biztosítsuk. Ennek elsősorban az a feltétele, hogy munkatársaink elég hosszú ideje /minimum 1-2 év/ dolgozzanak az osztályon ahhoz, hogy mind a saját munkakörüket, mind a helyettesítendő munkakör feladatait kellő szinten elsajátítsák, tehát legyen helyettes. További feltétel, hogy a helyettes betegsége vagy be nem tervezhető távolléte ne essen egybe a helyettesítendő váratlan kiesésével. S végül, de közel sem elhanyagolható tényező, hogy a helyettes munkájának felfüggesztése ne akassza meg most már egy más ponton a folyamatos munka előrehaladását.

A zökkenőmentesség csak megfelelő munkaerőtartalék képzésével volna biztosítható, s ez már létszám kérdés.

A kívülálló számára nem teljesen egyértelmű az ütemezésben fontos szerepet játszó tényező, a gyakorló feldolgozó közismert gondja, hogy a normák szellemi munkában a nagy számok törvénye alapján érvényesek, csak átlagot jelenthetnek. Az anyag minősége alapvetően meghatározza az előrehaladás ütemét. Az olyan anyag, amely csak leírást igényel és a feldolgozásához semmilyen adatpótlásra nincs szükség - s ez a ritkább - az előírt időnél hamarabb is elvégezhető. S nehezebb, bonyolultabb, sok bibliográfiai ellenőrzést kívánó anyag esetén az előírt mennyiségnek fele sem végezhető el. Az ilyen napi eltolódások általában hetes átlagban egyenlítődnek ki.

x

A továbbiakban az említett cikkben felvetett néhány gondolatra szeretnénk reagálni. Ezek az alábbiak.

Át nem gondolt változtatások: Az olvasói betűrendes katalógus 1936 óta épül, az első jelentős és alapvető változást 1952-es szabvány megjelenése kívánta meg. A címleírási szabvány komoly előkészítő munka alapján, az akkori igények figyelembevételével a modern katalógusok követelményei szerint országos kooperáció alapján készült. A második nagy változást 1959-ben a müncheni katalógus fényképezése hozta, amely intézetvezetőségi közös határozat alapján született. Újabb fordulatot 1964 - Haraszthy Gyula tervtanulmánya hozott, amelyet kollégiumi ülés vitatott meg. A kétkötetes munka további teendőinket határozta meg. Az utóbbi évek két nagy változása közül az egyik a prominens szerzők kiemelése, amely két év gondos előkészítő és igen megbízható, kellő felkészültségű kolléga munkája alapján 1966-1972 között zajlott le. A másik a szolgálati katalógus rekonstrukciója során rögzített eredmények átvezetése az olvasói katalógusba. Mindkettő a pontosabb, megbízhatóbb tájékoztatást szolgálta, hiszen 7500 magyar szerző műveinek, munkásságának azonosítása és elhatárolása történt meg, ez a szám ma már a folyamatosan végzett munka eredményeként közel jár a 10 ezerhez. A teljes magyar életrajzi lexikon hiányában az olvasói betűrendes katalógusnak ezek az információi forrásértékűek. A rekonstrukciós eredmények ma is folyó átvezetése közel 100 000 elavult címfej /hiányos szerzői nevek, nem azonosított álnevek, anonym művek feloldása, utalók behelyezése, közreadó

testületek kiutalása stb./ lecserélését eredményezte, amely szerzői életművek teljesebbé tételét hozta, eddig fel nem tárt testületek publikációs tevékenységét tette hozzáférhetővé illetve egészítette ki, egy mű különböző kiadásait kapcsolta össze.

Az irattárainkban hozzáférhető dokumentumok bőségesen igazolják, hogy minden generáció komoly felelősséggel, alapos megfontolással és körültekintő előkészítés alapján indította el mindazokat a módosításokat, amelyeket az adott korszak tájékoztatási igényei és a feltárás követelményei vele szemben támasztottak.

Javítások

A javítás állandó, természetes, szükségszerű része a feldolgozó munkafolyamatoknak. A javítások két fajtáját kell számbavennünk:

1. Új információk, új összefüggések beillesztése a feldolgozott anyagba /névkiegészítés, összetartozás megállapítása stb./
2. Hibák - elírás, figyelmetlenség korrigálása.

Nem a javítás ténye, hanem a javítások természete és ezek aránya a feldolgozás színvonalának meghatározója. Mint a hőmérő állása az egészség fokmérője, ugyeban a munkában a hiba-javítások aránya a mérőszám. Nagy katalógusokban végzett felmérések és könyvtári munkafolyamatok szakértői elemzései a megfelelő törvényszerűségek számbavétele alapján közismerten ezt 2 %-ra teszik, 2 000 000 cédula esetén ez 40 000 cédulát jelent. Többszöri felmérésünk alapján javítási arányunk megfelel ezeknek az előírásoknak. Mivel ez a munkafolyamat a mindennapi munka részét képezi, az alapvető cél az, hogy a javítások megoldását rutinszerűvé tegyünk, s az szervezett rendszeres munkafolyamatot képezzen. A feldolgozás munkafolyamatában ennek az igénynek megfelelően évtizedek óta rendszeresen és szervezeten működik a javításokra leadott igények gyűjtésére, megoldására és szervezett továbbítására létesített munkaállomás.

Minden, bárhonnan érkező észrevétel a munkánkat segíti, s köszönettel vesszük és amennyiben a javítás szükségessége a megfelelő ellenőrzések után igazolódik, végrehajtjuk.

Katalógus-tájékoztatás, katalógusgondozás

A katalógusmunkának három alapvető összetevője van:

1. a kurrens beosztás, tehát a katalógus folyamatos építése;
2. a katalógusgondozás, amely a kurrens beosztás és a használat során felmerülő ellentmondások, tévedések megoldását, egy-egy rendszőnél felduzzadt anyagok további szerkesztését, hiányzó cédulák pótlását, elkopott cédulák lecserélését stb. jelenti.
3. A katalógus-tájékoztatás olyan munkakör, amelynek ellátója minden részletében ismeri a katalógust, aki a tájékoztató munka mellett védi a katalógus épségét és teljességét s az olvasói igények alapján részt vesz a katalógusgondozás munkájában.

Itt most a második és harmadik feladatról szeretnénk beszélni.

A katalógusgondozásra, a finomításokra sokkal nagyobb mértékben lenne szükség, mint amire erőnkből telik. Az említett "Törvények, Rendeletek" című fej

kitűnő példája ennek. Egy-egy címfejl alatt található anyag felduzzadása megkívánja a további tagolást, a keresést segítő további rendszerezést. Igen örvendünk, hogy ebben a kérdésben a kivülálló, a használó igénye is megerősít minket. Az idézett példa, a "Törvények. Rendeletek" címfejl így is komoly előnyt jelent, hiszen a törvények és rendeletek kiadásait nem a teljes betűrendben, a katalógus 2040 fiókjában szétszórva, hanem összegyűjtve csupán 4 fiókban kell keresni. Ha azonban a szabályos fő és melléklapi sorolás a visszakeresésében nehézséget okoz, akkor ez azt jelenti, hogy még további tagolást kell biztosítani. Ilyen és ehhez hasonló munkákra tehát több időt kell fordítani, s nem elegendő a katalógus számára hosszú évekkel ezelőtt megszabott munkaerőkapacitás.

A katalógus-tájékoztatás ma nem része sem a feldolgozó, sem a tájékoztató osztály tevékenységének. A számbavett feladatok között nem szerepel, holott ilyen nagy katalógus számára feltétlenül szükséges lenne speciálisan katalógus-tájékoztatást nyújtó munkaerő alkalmazása. Ha ez így lenne, nem hárulna annyi tájékoztató munka katalógus-szerkesztőinkre, s a sorozati katalógus tájékoztató munkáját ellátó feldolgozókra.

Véleményünk szerint egy idegen városban is csak úgy tudunk tájékozódni, ha előbb a térképen áttekintjük a város szerkezetét. Ha ezt az alapos tájékozódást elmulasztjuk, az egyébként jól kialakított utrendszert utvesztőnek érezzük és hosszú barangolás után sem érünk célhoz. Ahhoz, hogy egy rendszerben rátaláljunk a kívánt pontra, a rendszer alapos ismerete szükséges. A katalógus, különösen egy ilyen nagyságrendű katalógus rendszer, a benne való tájékozódás, valljuk be speciális szakértelmet kíván. Sok esetben az olvasó, s nem egyszer a katalógussal keveset dolgozó könyvtáros számára is elengedhetetlen a katalógus rendszerét jól ismerő könyvtáros tájékoztató munkája. Csak egy példát szeretnék kiemelni a gyakori esetek sorából. Az olvasó, aki az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Karának szakmódszertani közleményeit kereste, s akit a szürke katalógusból a hirlaptárba irányítottak, onnan a sorozati katalógusba. Ha lenne tájékoztató könyvtáros az olvasói katalógus mellett - ha az olvasó nem is, a könyvtáros a címnél megtalálta volna a kívánt kiadványt és a 42.600 jelzetet, az olvasó rendelkezésére bocsátotta volna, s megkimélhette volna a felesleges barangolástól.

Nagy nemzeti könyvtárak már sok helyen megoldották ezt, s a katalógust alaposabban ismerő tájékoztató könyvtárosi munkakört létesítettek a milliós könyvállományokat feltáró milliós katalógusokban rögzített információk hatékonyabb hasznosítása érdekében.

A feldolgozás alatt lévő művek hozzáférhetősége, a feldolgozás 1976-77. évi gondjai, 1978-as helyzete

A fent vázolt tényezők közül az elmúlt években a címleíró gárda kicserélődése, valamint a futószalagokon előállott be nem tervezhető kiesések igen nagy aránya /569 nap/ a futószalagon folyó munka folyamatosságát kedvezőtlenül befolyásolta. A kötelempéldányok feldolgozásának folyamatosságát a nehéz körülmények ellenére is fenn tudtuk tartani. Ez 6,059 mű zökkenőmentes feldolgozását érintette.

Az elmúlt év során a könyvanyagból leválasztott periodika anyag /összesen

500 mű/ feldolgozása szakképzett munkaerő hiányában késett. Ez az anyag azonban mindössze 45 új címet tartalmazott, ez a feldolgozott magyar anyag 0,7 %-a. A többi 454 mű előzménye a katalógusban feldolgozott formában szerepelt, jelzete megállapítható volt, s kérésre bármikor mi magunk is a feldolgozáson lévő anyagból elő tudtuk adni a kívánt kötetet, illetve a többes példányok között ellenőrizve ki lehetett volna szolgálni. Ezek közé tartozott a Magyar Műemlékvédelem, amelynek előzménye a P 39.705 raktári jelzeten és a Magyar Néprajz-tudomány Bibliográfiája, amely a P 40.270 raktári jelezeten szerepelt a könyvtár állományában, természetesen az olvasói betűrendes katalógusban is. Ennek az anyagnak a feldolgozása 1978-tól biztosított és folyamatosan halad.

Egy munkatársunk egy teljes éves betegsége az elmúlt évben a katalógusoknál nem tette lehetővé a naprakész beosztás biztosítását, de a be nem osztott anyagot előrendezett formában az olvasói katalógus mellett hozzáférhető formában tároltuk, 1978-ra megfelelő szakemberek betanításával az olvasói betűrendes katalógus naprakész beosztását biztosítani tudjuk. Hogy a közös célt, a hazai kutatás jobb ellátását segítsük s az olvasószolgálat gondjain könnyítsünk 1978.2. félévétől plusz beosztási terhek vállalásával meg tudjuk oldani, hogy az eddig a Magyar Nemzeti Bibliográfia számára készített, és a továbbiakban nem igényelt gépelt címleírás másolatokat az olvasói betűrendes katalógusba már ideiglenesen is beosszuk. Így a magyar könyvanyag feltárását a feldolgozó munka első fázisa után a feldolgozás hátralévő 3-4 hetének időtartamára hozzáférhetővé tesszük. Ezzel a módszerrel az olvasószolgálat értesülhet a feldolgozás alatt lévő művekről, megállapíthatja jelzetét, s a többes példányokból a feldolgozás ideje alatt is kielégítheti az olvasók kérését. A külföldi anyag ideiglenes címleírásait a feldolgozás időtartamára a szolgálati katalógusba már három éve beosztjuk, s a módszer alapján az Olvasószolgálat érdeklődésére a feldolgozás alatt lévő művekről több ízben pontos felvilágosítást tudunk adni.

Az együttműködés formái

Mi, feldolgozók, tudjuk, hogy munkánk minden mozzanata a hazai szellemi élet termékeinek megőrzését és az utókor számára való áthagyományozását biztosítja. Mindnyájan tisztában vagyunk azonban azzal, hogy munkánk végső értelme ennek az anyagnak a lehetőségekhez mért legeredményesebb használtatása, a hazai kutatás leghatékonyabb szolgálata, ebben éppen olyan szerepe van a feltárás színvonalának mint a feltárás gyorsaságának. Minden törekvésünk és döntésünk e kettős cél megvalósítását szolgálja. A legnehezebb körülmények között is rangsorolással és megfelelő koordinálással a felmerülő gondokon segíteni tudunk, de csak olyan igényeken, amelyekről tudomást szerzünk. A szakmai vezetők feladata, hogy ne csak a Híradó, hanem a természetes szakmai érintkezés útján is értesüljünk azokról a gondokról, amelyek megoldását tőlünk várják.

Javasoljuk tehát, hogy az egymás iránti bizalomra és kölcsönös megbecsülésre épített, közvetlen együttműködés megfelelő formáinak kialakításával szolgáljuk a közös célok megvalósítását.

KOVÁCS ILONA

A könyvtárosok központi továbbképző tanfolyamairól

A könyvtárosok központi szakmai továbbképzésével évek óta a KMK Oktatási Osztálya foglalkozik. A tanfolyamok egy része speciális képzést nyújt a könyvtári munkanemek differenciáltságának megfelelően, a másik része az ismeretek korszerűsítését szolgálja. Ezt a két feladatot sok esetben nem lehet elkülöníteni az egyes tanfolyamoknál. Így az olvasószolgálatos tanfolyam esetében sem, amely bizonyos értelemben specializál, ugyanakkor a már meglévő ismereteket is korszerűsíti. Az olvasószolgálatos tanfolyam célja - hasonlóan az 1973/74-es tanfolyamhoz - a megyei, a nagyobb városi, az iskolai és a nagyobb szakszervezeti könyvtárak munkatársainak szakmai továbbképzése a korszerű szolgáltatások érdekében. Két azonos programmal futó párhuzamos tanfolyamot szerveztünk. Egyiket a KMK oktatási termében, ahol elsősorban a tanácsai hálózatban dolgozó olvasószolgálatos könyvtárosok voltak, a másikat a Pataky téri Művelődési Házban, a FSZEK 12-es fiókkönyvtárában, főként a FSZEK könyvtárosai részére, de szakszervezeti és iskolai könyvtárakból is voltak itt hallgatók.

A két tanfolyamot összesen 75-en végezték el. Első ízben próbáltuk intézményesen bevonni továbbképzésünkbe a szakszervezeti hálózat munkatársait, valamint az iskolai könyvtárosokat.

A programban a következő témakörök szerepeltek: olvasáspszichológia, olvasáspedagógia, az új tantervek bevezetésének kérdései, a könyvtár mint a korszerű didaktika eszköze, olvasásszociológia, a szépirodalmi mű befogadása, tömegkommunikáció, tömegkultúra, a könyvtár mint tájékoztatási bázis, a nem-hagyományos dokumentumok a könyvtárakban, indextípusok, indexművek, a technika szerepe az olvasószolgálatban.

A hallgatók erre a célra készített, "Megfelelő könyvet a megfelelő olvasónak" című, két füzetes segédanyagot kaptak, mely bizonyos témák 5-10 oldalas tömör összefoglalását tartalmazta, a legfontosabb vonatkozó szakirodalommal. Az előadásokon elhangzottakat, valamint a kötelező irodalom tanulmányozása során szerzett ismereteket a szeminárium fogta egységbe és mélyítette el a megszerzett tudást.

A szemináriumokon való szereplést a szemináriumvezetők értékelték, a hallgatók ennek alapján a tanfolyam végén bizonyítványt kaptak.

A hallgatók egyértelműen eredményesnek, hasznosnak mondták a tanfolyamot. Különösen az iskolai könyvtárosok voltak elégedettek, akik sürgették a gyerekkönyvtárosi tanfolyam megszervezését.

A számítógépes tanfolyam célja az volt, hogy a könyvtárak bizonyos munkatársait a számítógépes feldolgozás és szolgáltatás területén továbbképezzük. Olyan könyvtáros szakembereket akartunk ezen a tanfolyamon képezni, akik méltó partnerei lehetnek a számítástechnikai szakembereknek egy esetleges

könyvtári gépesítéskor. Hasonló céllal ilyen jellegű tanfolyamot tulajdonképpen harmadizben rendeztünk.

A tanfolyam programjában először áttekintés hangzott el a számítógépek könyvtári alkalmazásáról, majd általános számítógépismeret, matematikai logikai alapok, a számítógépek felépítése, programozás szerepelt. A tanfolyamra 35 hallgató jelentkezett. A hallgatóknak a tanfolyam során többször kellett vizsgáznuk. Az eredményes vizsga lehetővé tette a tanfolyam folytatását. Huszonegyen végezték, ebből hatan az OSZK munkatársai.

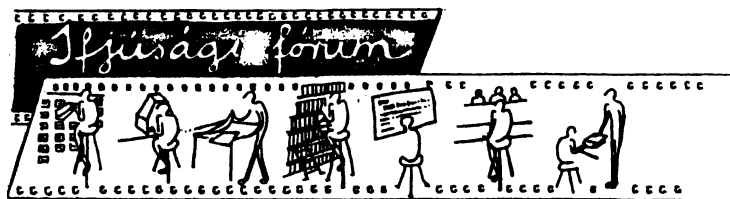
A két éves zenei tanfolyam harmadik félévét zártuk májusban. A tanfolyam a zenei részlegekben dolgozó munkatársaknak nyújt speciális képzést: szakismereteiket, zenei műveltségüket fejleszti. A hallgatók száma 52 fő. A tanfolyam decemberben zárul.

Terveink: Szeptembertől bibliográfiai elméleti és gyakorlati tanfolyamot tervezünk a bibliográfiával magas szinten dolgozó könyvtárosoknak /bibliográfia szerkesztőknek, tervezőknek, oktatóknak, tájékoztató könyvtárosoknak/.

Az ajánló bibliográfiai tanfolyamunk az ezzel kapcsolatos szerkesztési ismeretek elsajátítását tűzte ki célul. Elsősorban közművelődési könyvtárosok részére indítjuk.

CSAPÓ EDIT

A KISZ-élet hírei
/1978. június-július/

Junius 12-én érkezett haza az OSZK kórusa Finnországból.

A 10 napos, sikeres hangversenykörutról a következő számunkban részletes beszámolót adunk.

Junius 23-án az OSZK énekkara a Nemzeti Múzeum épületében adott hangversenyt finnországi repertoárjából. A maroknyi hallgatóság lelkes tapsal köszönte meg a szép koncertet.

Junius 27-én vendégünk volt Bajor Nagy Ernő újságíró, akivel az Ifjúsági Klubban kötetlen beszélgetést folytattunk, elsősorban aktuális társadalmi problémákról.

Junius 28-án taggyűlést tartottunk, amelyen Nagy Zoltán ismertette a kerületi KISZ-bizottság küldöttgyűlésének anyagát; értékeltük az eltelt mozgalmi év munkáit; megbeszéltük a soron következő feladatokat, a nyári programokat.

Július 29-30-án 20 fős csoport jól sikerült látogatást tett Egerben.

29-én este megtekintették az Agria Játékszin előadását /Madách Férfi és nő c. drámáját/. Másnap fakultatív programok keretében ismerkedtek a helyi nevezetességekkel.

Összeáll.: FARKAS ÁGNES

ELŐKÉSZÍTŐ ANYAGOK AZ IFJUSÁGI PARLAMENTRE

Mit csinál az Ifjúsági Bizottság az OSZK-ban?^x

Nem kis erőfeszítések árán 1977/78-ban sikerült kiépíteni ifjúsági érdekvédelmi rendszerünket. Az Ifjúsági Bizottság munkájában rendszeresen részt vett a KISZ-titkár, ill. az ifjúsági érdekvédelmi felelős. Igyekeztünk effajta tevékenységünket mind szélesebb körben tudatosítani. Talán éppen ennek tudható be, hogy az intézményvezetés egyes fórumain kezdik sokallni az érdekvédelmi tevékenységet, az ifjúság más területeken jelentkező aktivitásához viszonyítva. Ez természetesen megítélés kérdése. Kár lenne generációs nézőpontból vizsgálni a problémákat. Tudjuk jól, hogy egy olyan intézményben, mint a nemzeti könyvtár, a szakmai színvonal és a szellemi javak gazdagsága, a nyelvtudás és műveltség kell hogy meghatározza a munkatársak értékét. Ez csak az évek előrehaladtával alakul ki, nagyon sok munkával. Viszont az is kétségtelen, hogy törvényhozóink nem véletlenül alkották meg az ifjúsági törvényt, s tették kötelezővé az ifjúsági parlamentek megtartását vagy döntöttek az ifjúsági bizottságok működtetése mellett. Az intézményi alaptevékenység folyamatos biztosítása mellett ugyanis sok helyen kevés figyelmet fordítottak a fiatal munkatársakkal való foglalkozásra, a törzsgárda és a vezetők képzésére, az utánpótlás belső erőből való biztosítására. Mintha a "nem nevelünk magunknak konkurenciát" elv hatalmasodott volna el. Elég általános a nagy kulturális és oktató intézményekben, hogy az erősen idősödő korban lévő vezetők mellett egy teljesen fiatal, sok tekintetben még a szakmai munkát is csak felületesen értő és ismerő réteg alakult ki. Hiányzik a kettőt összekötő, a munka irányítására végső soron alkalmas "középréteg". Ez a probléma a káderképzés hiányára vezethető vissza, és megoldását külső erőből sehol sem sikerült még jól megoldani.

Intézményünkben évek óta káderfejlesztési tervek alapján kell az osztályok és a főosztályok /beleértve a KMK-t/ utánpótlásáról, képzéséről gondoskodni. A megvalósulás mértékét azonban állandóan kontrollálni szükséges.

Az Ifjúsági Bizottság összintézményi vonatkozásban foglalkozik a fiatalokat érintő kérdésekkel. Nézzük meg kicsit alaposabban, miből is tevődik össze éves tevékenysége, munkája:

Az Ifjúsági Bizottság elnöke az intézmény egyik főigazgató-helyettese, részt vesznek benne az igazgatási és a személyzeti osztály vezetői, a tudományos titkár, a tömegszervezetek /a párt, a szakszervezet és a KISZ/ titkárai,

^xAz Ifjúsági Bizottság jelenlegi összetétele: dr. Havasi Zoltán /elnök, főigazgató-helyettes/, Somkuti Gabriella /titkár, az igazgatási osztály vezetője/, dr. Ráduly Márta /a személyzeti osztály vezetője/, dr. Németh Mária /tudományos titkár/, Óvári Sándor /párttitkár/, Nagy Attila /a pártszervezet ifjúsági felelőse/, dr. Ferenczy Endréné /a Szakszervezeti Bizottság elnöke/, Nagy Zoltán /KISZ-titkár/.

ill. az ifjúsággal foglalkozó felelősök és érdekvédelmi kérdések megtárgyalásakor az ifjúsági érdekvédelmi felelős is. Üléseit kb. kéthavonta tartja, de kivételes esetekben az elnök bármikor sürgősen összehívhatja.

Az IB az ifjúságot érintő legfontosabb ügyekkel foglalkozik. Ilyenek: az intézményünkbe kerülő fiatal munkatársak beilleszkedésének elősegítése, illetve az ezzel kapcsolatos akadályok felszámolása, a fiatalok megfelelő munkakörbe segítése és a megfelelő fizetés megállapítása, a bérfejlesztések során az alapok arányos elosztása stb. E tárgykörökben az IB javaslatot tesz az intézmény főigazgatója részére a továbbtanulási, nyelvtanulási ügyekben, véleményt ad a jutalmazási és pályázati kérdések eldöntésekor, folyamatosan részt vesz a főigazgató döntéshozatalának alapos előkészítésében, meghatározza az ifjúságpolitikai célokra fordítható összegeket, ill. azok felhasználását /a Gazdasági Igazgatóság vezetőjének bevonásával/.

Ha áttekintjük az elmúlt két évben végzett munkát, több igen jelentős kérdést említhetünk meg, amelyek lényegileg pozitív irányban befolyásolták intézményünk ifjúságának életét.

Még tavaly, hosszú évek vitáit lezárva, megszületett az új tanulmányi szerződés a KISZ és az ifjúsági érdekvédelmi felelős javaslatai alapján. Az IB és a Gazdasági Igazgatóság közös tevékenysége révén jött létre 1977-ben az OSZK sportköre, amelynek folyamatos anyagi támogatását is sikerült megoldani. Szintén még tavaly a KISZ-vezetőség összeállította a legfontosabb anyagi jellegű kéréseit, amelyek a kulturális és közösségi élet színvonalasabb folytatásához már elengedhetetlenül kellettek. Ennek nyomán a teljesen leromlott és használhatatlan ifjúsági klub helyreállításához /anyagok vásárlására/ kaptunk pénzt, ill. segítséget a szakipari munkák elvégzéséhez. A régen megszűnt fotósakkör újjáélesztése szintén a mi kérésünkre került az Ifjúsági Bizottság elé, ahol döntés született a felszerelés megvásárlásáról, s a helyiséget is visszakaptuk. Az idén szeptembertől remélhetőleg folyamatosan tudjuk majd működtetni, miután a helyiséget is kifestve használatba vesszük.

Az együttműködés eredményeként említhetjük a tavaly Erdélyben és Moldvában tett tanulmányi kirándulást is, amelyet a KISZ és a szakszervezet közösen kezdeményezett és szervezett.

Az idén is több anyagi jellegű kérdésben született döntés az Ifjúsági Bizottság legutóbbi ülésén: ígéretet kaptunk az ifjúsági klub teljes felújítására /minden törekvésünk ellenére ugyanis penészedés lépett fel/, felszerelési tárgyak vásárlására, a technikai eszközök és a gépállomány bővítésére /a fotósakkör részére/, a hanglemezek és magnószalagok megvételére /ismeretterjesztő és nyelvtanulási célokra/. Előkészítettük az idei tanulmányi kirándulást, Csehszlovákia, Lengyelország és a Szovjetunió hungarikumokat tartalmazó nagykönyvtárainak meglátogatására.

Az Ifjúsági Bizottság megtárgyalta a szakmai alap- és továbbképzés ügyét, állást foglalt a továbbtanulási kérdésekben, és javaslatot tett a főigazgató részére. Kiértékeljük az érdekvédelmi adatlapok kapcsán készült felmérést, s állást foglaltunk a fiatal dolgozókat érintő legfontosabb szociális kérdésekben, pl. a lakásépítési kölcsönök rendszerének jelenlegi nem kielégítő volta ellen, vagy a bölcsődei férőhelyek szükségessége kérdésében is. A legutóbbi

ülésein pedig megtárgyaltuk az IB elnökének írásos előterjesztését arról, hogy az ifjúsági parlament óta eltelt időszak alatt mi valósult meg annak határozataiból, valamint a jelenlegi helyzetben adódó feladatokról, az ősszel újra megrendezésre kerülő parlament elé kerülő kérdésekről, az intézményvezetőség szempontjából.

Az OSZK fiataljainak feladata most, hogy az elkövetkező hónapokban maguk is alaposan elemezzék a korábbi parlament határozatainak végrehajtását, hívják fel a figyelmet azokra a területekre, ahol nem sikerült előrelépni, továbbá tárják fel az aktuális gondokat, problémáit, amelyek majd a soron következő időszak feladatait fogják jelenteni. Mindez szükséges ahhoz, hogy a megszervezésre kerülő parlament értékes, a realitásokat figyelembe vevő munkát végezhesen, az egész intézmény további színvonalas, mind nagyobb eredményeket elérő munkáját szolgálva.

Várjuk tehát a javaslatok beérkezését szeptember 30-ig, hogy a KISZ-vezetőség és az ifjúsági érdekvédelmi apparátus el tudja készíteni minél alaposabb, minden kérdést felölelő beszámolóját és javaslattervezetét az ifjúsági parlamentre.

NAGY ZOLTÁN 318-776

Vezetők - fiatalokról

Az OSZK Híradó sok cikket közöl a fiatalok gondjairól, kívánságairól. Ugy gondoltuk, az Ifjúsági Parlament előtt nem lesz haszontalan megmutatni "az érem másik oldalát". Intézményünk különböző szintű munkahelyi vezetőit arra kértük, mondják el véleményüket a fiatal dolgozókról, osztályuk, főosztályuk sajátos helyzetéről, problémáiról. Az interjúsorozat a következő számban folytatódik.

Falta Rosemarie, az Olvasó- és Tájékoztató Szolgálat osztályvezetője:

- Hogy van megelégedve az osztályon dolgozó fiatalok mindennapi munkájával?

- Az osztály létszámának mintegy 50 %-a fiatal, 35 év alatti. A többség nő. Mindenkitől egyformán becsületos, lelkiismeretes munkát várok, ez nem korosztály-kérdés. Szerencsére jelenleg nincs ilyen probléma. 90 %-ban elégedett vagyok az itt dolgozókkal. Ha mégis csak a fiatalokról kell beszélnem külön, azt mondhatom, hogy igen áldozatkészek. Nálunk gyakran kell délutáni vagy szombati ügyeletet vállalni, s ezt készséggel ellátják. Saját munkájukkal kapcsolatban sokszor van ötletük, javaslatuk, élénk a kritikai szellemük. Az olvasószolgálati munka talán a legváltozatosabb, nagy önállóságot kapnak a munkájukban, gyakran kell egyénileg dönteniük egy-egy konkrét feladat megoldásában. Ezt a munkát igen sokféle szinten lehet ellátni, az "éppen-csak-hogy"-

től az igen magas színvonalig. Valamikor ezt a munkát az OSZK-ban komoly tudós emberek, egyetemi diplomával, doktorátussal rendelkező emberek végezték. Ilyen értelemben a szakmai továbbfejlődés perspektívája végtelen az itt dolgozó fiatalok előtt.

- A konkrét szakmai továbbképzésben milyen lehetőségek vannak?

- Jelenleg ketten tanulnak tovább egyetemi levelező tagozaton, egy fiatal pedig most szeptembertől vettek fel. Ez a három fő máris erőn felüli teljesítményt kíván a többiekől, hiszen ezeket helyettesíteni kell a konzultációs napokon, vizsgaidőszakban. Ezenkívül a tudományos ambícióval bíró fiatalok kaphatnak kutatónapot. Amit hiányolok és amit nagyobb számban igényelnék: többen tanulhatnának idegen nyelveket. A tájékoztató munkához nélkülözhetetlen lenne legalább olyan szintű nyelvtudás, hogy az idegen nyelvű könyvekben kiigazodjanak. Ilyen foku nyelvtudást pedig nem csak intenzív tanfolyamon lehet szerezni...!

- Érzése szerint jól érzik itt magukat a fiatalok?

- Mindenesetre 3 éve megállt a fluktuáció az osztályon, szívem szerint nem is bánnám, ha ez a jelenlegi gárda stabilizálódna. Igyekszem én is a lehetőségeken belül maximálisan - de sokszor még a lehetőségeken felül is - juttatni nekik, akár fizetésemelésről, jutalmazásról, jutalomszabadságról stb. van szó, akár másról. Ugyanakkor néha kicsit az az érzésem, több szerénységre, önkritikára lenne szüksége a fiataloknak, sok mindenre érzik úgy, hogy az nekik "jár", ami talán nem is feltétlenül jár. Még azt is meg kell mondanom, hogy néha még panasz is van az olvasószolgálatos fiatalokra, mert udvariatlanok. Ezt elsősorban más osztálybeliek mondják, bár sosem konkrétak a panaszok.

- A mindennapi munkán túl elég aktívaknak tartja-e osztálya fiataljait?

- Egyáltalán nem. Persze, attól függ, mit tekintünk un. "közérdekű ügynek", amiben aktivizálódhatnak. Mert ha olyasmit, hogy miért nincs bölcsőde-óvoda lehetőség, miért nem segít az OSZK lakásügyekben stb., akkor mondjuk meg őszintén, mit érne az aktivitásuk, milyen előrelépés történe az ügyben...?! Ami pedig a KISZ szervezetet illeti, nem nagyon tudom, hogy mit csinál, csak azt látom, hogy sok, egyébként értelmes ember nem is tagja. Vajon mi ennek az oka? Nem tartanak igényt rájuk, vagy ők nem tartják érdemesnek, hogy tagjai legyenek?

Ezt persze most csak kívülállóként kérdezem, ténylegesen nem tudom, hogy is vannak ezek a dolgok. Mindenesetre mégégyeszer hangsúlyozom, elégedett vagyok az osztályom fiataljaival, úgy érzem sikerült közösen jó légkört teremtenünk az osztályon.

Milhoffer Alajos, a Raktári Osztály vezetője:

- Az Ön osztályán igen sok a fiatal, s ami szembetűnő jelenség, hogy nagy a fluktuáció. Mi ennek az oka?

- Csakugyan így van, s azt hiszem, tudom is a magyarázatát. Egy fiatalember fejével gondolkodva tökéletesen érthető, hogy nem tekinti végső életcéljának a raktárosságot. A többség azért kerül ide, mert "valahol kell dolgozni", s itt legalább némiképp szellemi környezet van. Teljesen érthető, hogy ambicióját a továbbtanulást egy fiatal, ezt a törekvését én is igyekszem támogatni, ha alkalmasnak tartom. Erőteljesebb jelenség azonban, hogy kevés a könyvtári szakma iránti ambíció, a fiatalok többségükben tanácstalanok, határozatlanok, igazán nem tudják, mit akarnak.

- Hogy van megelégedve a munkájukkal?

- Általában elmondhatom, hogy becsülettel elvégzik a munkájukat, mindent megcsinálnak, amit mondanak nekik. De hát ezzel még korántsem vagyok elégedett. Szeretném valahogy megértetni a fiatalokkal, hogy milyen páratlan nemzeti értékek között dolgoznak. Szeretnék bennük egy kis tiszteletet, felelősséget ébreszteni a gyűjtemény iránt. Sokan érdeklődők, fogékonyak is, nagy előszere-ttel bűvárkodnak - sokszor a rendelkezések, előírások ellenére - a dokumentumok között. Ez nem feltétlenül szerencsés dolog, mert egyrészt "össze-vissza" olvasnak, nem építik szisztematikusan az ismereteiket, másrészt a konkrét feladataik rovására megy, mert az olvasgatás előtérbe helyezésével hanyagolják a raktárosi teendőket. Szerintem a saját munka elvégzése után még mindig marad elegendő idő a tanulásra, olvasgatásra.

- Milyen perspektíva körvonalazódik a raktáros fiatalok előtt?

- Általában a tartalmasabb munkáért vagy kiugróan nagyobb jövedelemért mennek el tőlünk. Az itt maradók vagy ambícióhiányból maradnak, vagy, ritka kivétellel, mert megszerették a könyvtárosságot, sikerült bennük könyvtárosi-szakmai érdeklődést kelteni. Ezek a fiatalok azután továbbtanulnak. Ilyen fiatalot szeretnék sokat az osztályra. A továbbtanulás tekintetében eléggé változik az álláspont az OSZK-n belül. Volt, amikor még a középfokú tanfolyamainkra is alig engedték a raktáros fiatalokat. Ma azért jobb a helyzet. Én személy szerint szorgalmazom a fiatalok továbbtanulását, akkor is, ha tudom, a diploma megszerzése után elkerülnek az osztályról. Bár az OSZK-ban elég nehezen boldogulnak a diplomát szerzett raktárosaink, úgy érzem, némi előítélettel is fogadják a fizikai munkásból értelmiségivé vált fiatalokat. Ez, sajnos, szemléletbeli probléma. Ezért aztán gyakran megválnak az intézményünktől ezek a fiatalok.

- Javulnak-e majd a munkakörülmények az új könyvtárban?

- A várban technikailag csakugyan fejlettebb raktárunk lesz, de azt hiszem, ez a raktárosi munkában semmi belső tartalmi többletet nem jelent majd.

Jelenleg talán primitivebb a munka, de élettelibb, emberibb, több a kommunikációs lehetőség. Az új, légkondicionált, természetes világítás és szellőztetés nélküli, korszerű raktárban 2-3 szintet egy ember fog ellátni, aki nap-hosszat egyedül lesz. Ez a jövő megérne egy munkalélektani vizsgálatot!

- Mennyire aktívak osztályán a fiatalok?

- Ma általában kevesebb a politikai-közéleti érdeklődés a fiatalokban, miért pont a mi osztályunk legyen kivétel... Én mégis nagyon szeretném, ha a fiatalok kezdeményezőbbek lennének. Sok mindent nekünk, vezetőknak "hivatalból" úgyis meg kell oldani, tennünk kell a fiatalokért, de ne "elvárjanak" mindig. A saját érdekeiket ők tudják legjobban, próbáljanak meg időnként kiverelkedni valamit! Legyenek bátrabban kezdeményezőbbek, éljenek sokoldalúan javaslattevői jogukkal. A könyvtárunk iránti szakmaszeretetüknek adjanak gyakrabban hangot.

- Mi az, amit várna még a fiataloktól, amit még fontosnak tart?

- Belátom, igen fontos számukra az érdekvédelem, s ilyen irányú eredményeket várnak az intézményünktől. Talán az e téren elért eredmények teszik elsősorban ragaszkodóvá könyvtárunkhoz őket. Mégis, ha tanácsolhatnék valamit - az én immár 30 éves tapasztalatom alapján -, elsősorban ne az intézményt, hanem a "könyvtárat" szeressék.

Wix Györgyné, a Gyarapítási osztály vezetője

- Hogyan végzik mindennapi munkájukat az osztály fiataljai?

- Elégedett vagyok a fiatalokkal, akik túlnyomó többségben vannak osztályunkon, mindössze 6-7 ember a 35 éven felüli. Szorgalmasak, kötelességtudóak, kedvesek. Pedig itt naprakész munkát kell végezni, ha úgy adódik, a munkaidőn túl is itt kell maradni, sőt a hiányzók helyett is végezni kell a munkát. A Gyarapítási Osztály - ha úgy tetszik - inkább él együtt a nemzeti könyvtár életével. Nekünk szívügyünk a gyarapítás, s az itt dolgozóknak igazi öröm, ha sikerül egy-egy értékes darabot megszerezni. A munka ilyen szempontból sok szépséget és örömet nyújt, ugyanakkor fizikai munkát is kell végezni, olykor cipekedni, ami a nálunk dolgozó nőknek eléggé megerőltető. Minden újonnan belépőnek elmondjuk a reá váró munka minden előnyét és hátrányát is.

- Azt mondják, ezen az osztályon köztudottan jó a szellem. Hogyan sikerült ezt elérnie?

- Csakugyan nincsen beilleszkedési probléma nálunk. Hagyományosan jó szellemű ez az osztály, a nyári gyakorlaton levő fiatalok is mindig megállapítják ezt. Hangsúlyozom, hogy ez az itt dolgozó fiatalok érdeme kizárólag, ha ők mások lennének, én ezt semmiféle módszerrel nem tudnám elérni.

- Milyen lehetőségeik vannak a továbbfejlődésre?

- Ugy érzem, szakmai kérdésekben nem eléggé aktívak. Kissé hiányzik belőlük az ambíció. Ez lehet szerénység is, de ilyen mértékben ez már túlzás. Persze, az igazsághoz hozzátartozik, hogy a lehetőség is kevés az előrejutásra /amennyiben előrejutáson pozícióba kerülést értünk/. Jelenleg nincs továbbtanulónk /nem sikerült a felvételi je a jelentkezőknek/. Nyelvet tanulnak néhányan, egyénileg. Három referensünk pedig doktori disszertáción dolgozik.

- Az osztály fiataljai mennyire aktívak egyébként?

- Ugy érzem, rugalmas, mozgékony társaság. Többen aktív KISZ-tagok, van szak-szervezeti tisztségviselőnk, kórus-tagunk. Persze, még így is akad csendes, visszahuzódó. Sok a probléma is. Fiatal nőkről lévén szó, lakás, bölcsőde stb. - ezek mind megoldatlan problémák, az OSZK ebben nem tud segíteni. Őszintén szólva, nem is tudom, hogy olyan nagyon igényli-e a könyvtár a fiatalok beleszólását a dolgokba...

- Miben látja a KISZ-szervezet lehetőségeit?

- Sok mindent várnék a KISZ-szervezettől. Elsősorban a nevelés terén. Megmondom, mire gondolok. Én olyan korszakban voltam fiatal, amikor a fiatalok hamarabb kaptak felelősségteljes megbízatást, ha úgy tetszik, előbb befutottak, több lehetőségük volt, persze, akkor sem mindegyiknek. De régen előbb bizonyítani kellett, előbb volt a kötelesség, s csak azután a jog. Ma egy kicsit megfordult a sorrend, sokáig csak a jogokat emlegetik a fiatalok, s elmarad a kötelességtudat. Ha nem jutnak mindjárt pozícióba, elkedvetlenednek. Azt kellene megértetni velük, hogy boldog emberek nemcsak pozícióban lehetnek. Furcsa, hogy ezt pont én említem, mert a mi osztályunkon éppen nincs ilyen jellegű probléma, de eléggé benne élek az OSZK belső életében, meg gyakorló mama is vagyok, s ezt a jelenséget gyakran tapasztalom.

- Van-e valami javaslata, ötlete?

- Igen, értelmes és hasznos társadalmi munkát szeretnék felajánlani az OSZK szakdiplomával rendelkező fiataljainak. Kevés ugyanis a referensünk, nem győzzük a magyar- és idegennyelvű folyóiratok áttekintését. Vállalkozó fiataloknak szívesen adnánk legalább magyar nyelvű folyóiratokat, hogy nézzék át a recenziókat, s jelöljék ki a magyar vonatkozású kiadványokat.

Az interjúkat készítette: BARTOS ÉVA /134-000, 236/

✂ ✂ ✂

Az Ifjúsági Parlamentre való felkészüléshez ajánljuk még az OSZK Híradó következő cikkeit:

SZINAINÉ LÁSZLÓ Zsuzsa: Pályaterv-egyeztetések a KMK-ban /1977. 7-8.sz./

NAGY Zoltán: KISZ-észrevételek a bérrendezésről /1977. 11-12.sz./

ECSEDY Judit: Fiatal diplomásaink helyzetéről /1978. 1-3.sz./

BALOGH Judit: Ki mennyit ér? Nyelvtanulásunkról /1978. 1-3.sz./

PÁL Tiborné - FRÁTER Zoltán: "Cseregyerek" voltunk /1978. 4.sz./
NAGY Zoltán: Érdekvédelmi "adatbank" - és ami az adatokból kiderül
/1978. 5.sz./
BUZÁS Éva: Elintéződött - de hogyan? /1978. 5.sz./

Ujabb felmérés a klubról

Amióta az OSZK-ban KISZ-klub működik, szinte egyfolytában gondot okoz az alacsony látogatottság, az érdektelenség. /Lásd erről Horváth Borbála cikkét az OSZK Híradó előző számában! / Az alacsony látogatottság okát elsősorban a fiatalok eltérő szükségleteiben, szokásaiban sejtjük. Már Balogh Judit korábbi felméréséből /OSZK Híradó, 1975. 7-8.sz./ kiderült, hogy a fiatalok nagy része továbbtanulás vagy különmunka miatt olyan kevés szabad idővel rendelkezik, hogy a klubrendezvényekre csak havi 1-2 alkalommal, kivételesen tudna eljárni. További, s talán lényegesebb ok, hogy sok fiatal már kiforrott baráti kapcsolatokkal rendelkezve idegenkedik a mi klubunk adott közönségétől. Sem a társaság, sem az önképzés, művelődés szükséglete nem elég ösztönzés a klub igénybevételére /utóbbi azért nem, mert Budapesten ki-ki a legkülönbözőbb kulturális programok között válogathat/.

Ilyen helyzetben mit lehet tenni? Amellett, hogy továbbra is ösztönözni kell a jelenleg még lanyha közösségi szükségletek létrejöttét, mindenképp azokkal a fiatalokkal kell foglalkozni, akik várnak valamit a klubtól.

Balogh Judit korábbi felmérése igen alapos volt, főleg az életmód, a kulturális elfoglaltságok és a szabad idő eltöltése szempontjából /bár bizonyos "kényes kérdések" miatt többen - a felmérés célját félreértve - kitöltetlenül, áthúzva, széttépve küldték vissza a kérdőívet/. A nyitott kérdések segítségével inkább csak bizonyos általános érdeklődési irányultságokat lehetett feltárni /az irodalom, a képzőművészet és a film iránt érdeklődnek a legtöbben/, a részletekről, a konkrét érdeklődési körökről aránylag kevés információt sikerült szerezni.

Nyilvánvaló volt, hogy új adatokra van szükség a klubprogram megfelelő tervezéséhez. Az életmódban, szabad időben, az érdeklődési irányokban nem sokat változhatott a helyzet. Ezért hárman arra vállalkoztunk, hogy inkább a felszínesebb, az aktualitásokhoz jobban kötődő érdeklődést vizsgáljuk, konkrétan, egyes témák népszerűségét kutatva. /Reméljük azonban, hogy bizonyos mélyebb összefüggésekre így is fény derülhet./ Azt a módszert választottuk, hogy a számításba jövő formák, rendezvénytípusok felsorolása mellett a témakörök széles választékát tárjuk a megkérdezettek elé, mintegy szembesítve őket a konkrét megfogalmazású témákkal. A fiataloktól azt kértük, hogy egyszeri vagy kétszeri aláhúzással jelezzék, érdeklődnek-e az adott konkrét téma iránt, s ha igen, mennyire intenzíven /s egyben azt is jelezzék, ha valamely témakör feldolgozásához személyes - előadói, szervezői - segítséget is tudnának adni/.

Ugy gondoltuk, a kapott adatok alapján a klubvezetőség kísérletet tehetne a "szolgáltatási" szemlélet kialakítására: ne csak a programhoz szervezzük az embereket, hanem néha egyes emberekhez is a programot.

A kérdőívek mintegy 48 %-át kaptuk vissza /112 fő/, ami lényegesen alacsonyabb a korábbi visszaküldési aránynál /60 %/, igaz viszont, hogy a használható válaszok száma /106/ nagyobb, mint amennyit Balogh Judit ismertet /75/. De még ezek az adatok is "szépitettnek" tűnnek. Ha a szöveges válaszok utalásait és a klubra szánt vagy felhasználható szabad időt is tekintetbe vesszük, realisan csak mintegy 40 fiatal jöhet komolyabban számításba, azaz ennyi fiatal kollektív szórakozását, művelődését, vitaalkalmait kell a klubvezetőségnek elősegítenie.

Ami a felmérés tanulságait illeti, a következőket emeljük ki:

A rendezvényformák közül messze kimagaslik a házi filmvetítések iránti igény /62 jelölés/. Teljes mértékben realisnak látszik tehát a klubvezetők filmmúzeumi sorozatra vonatkozó elképzelése. Sok szavazatot kapott még a kiállítás mint forma /29/ és a "találkozás híres emberekkel" /29/, valamint a nyelvi foglalkozások és a filmvita /28-28 jelölés/. A "találkozás híres emberekkel" formánál jelzett konkrét ötletek többségét irreálisnak tartjuk /Hofi Géza, Illyés Gyula, Liszt Ferenc Kamarazenekar stb./, csupán egyes újságírók és írók meghívása realis /Ipper Pál, Pálffy József; Moldova György, Kertész Ákos, Fejes Endre stb./.

A nyelvi foglalkozásnál sokan a nyelvet is megjelölték: 19 szavazattal legnépszerűbb az angol, utána a német /8/, a francia /7/ és az orosz /6/ nyelv következik; egynél többen érdeklődnek a spanyol, az olasz, sőt a cseh nyelv iránt is. Erőteljes érdeklődés mutatkozik a nyelvtanulás módszertana iránt. Ismeretes, hogy néhány éve voltak már házi tanfolyamaink, nyelvtanári diplomával rendelkező OSZK-s fiatalok irányításával. Az érdeklődés egy idő után megcsappant, jelenleg a nyelvgyakorló klubok szervezése van napirenden /OSZK Híradó, 1978. 4.sz./. Talán megint lehetne próbálkozni a direkt tanfolyamokkal is, miközben a haladók a klubokban komolyabb kérdésekkel /fordítástechnika, stílusrétegek, a szleng avulása stb./ foglalkozhatnának.

Erős kapcsolat mutatható ki a filmviták és a filmesztétikai kérdések iránti érdeklődés között /29, ill. 26 jelölés/, a magyar film ugyanakkor kevesebb fiatalot érdekel /15 fő/. Ez arra figyelmeztet, hogy a filmvitákon a tartalmi kérdések mellett nagyobb hangsúlyt kell helyezni a formai kérdésekre, a művészi megjelenítés tárgyalására.

A zenei rendezvények iránt viszonylag csekély érdeklődést tapasztaltunk, de mindhárom említett zenetipusnak /komolyzene, népzene, disco/ megvan a maga törzsközönsége /10-14 fő/. Érdekességként említjük meg, hogy hárman /egy munkahelyről, feltehetőleg egymással egyeztetve/ javasolták olyan művészettörténeti jellegű "kollégium" rendezését, amelynek előadásait szakemberek előtti, de nem hivatalos vizsga követné. Ezt is kipróbálhatjuk, az alapötlet pedig más, többek által látogatott tanfolyamon /latin szakkör stb./ is felhasználható.

A kérdőívre - hosszas válogatás és összevonások után - 70 témakört vetünk fel. Nos, ebből a témakörből egy sem akadt, amely iránt legalább ketten

ne érdeklődtek volna, ugyanakkor olyat sem találtunk, amelyet többen jelöltek volna be a válaszolók egyharmadánál. Ez a két tény az érdeklődés nagy szóródását mutatja, s azt a hipotézist támasztja alá, hogy a "nagyrendezvényekre" való mozgósítás helyett több sikerrel kecsegtet kisebb baráti, érdeklődési csoportok összehozása, a "szolgáltatási szemlélet" alapján.

Az OSZK-s fiatalok érdeklődésében két markánsabb vonulat figyelhető meg: egy erőteljes esztétikai-művészettörténeti, valamint egy jóval gyengébb társadalmi-politikai-gazdasági vonulat. A szakmai kérdések meglehetősen háttérbe szorulnak. Mindent egybevéve feltűnő a fiatalok humán beállítottsága, s azon belül is az "időtlenebb" értékek iránti vonzódás. Ebben része lehet a nők túlsúlyának is.

Ezek után tekintsük át a legnépszerűbb 35 témakört. A sorrendnél az összes aláhúzást vettük figyelembe, de zárójelben közöljük az intenzívebb érdeklődést jelző kétszeres aláhúzások számát is.

Műemlékvédelem, műemlék könyvtárak	35 /9/
Népművészet	32 /10/
A mai magyar irodalom irányzatai, csoportosulásai stb.	30 /6/
Szintjatszás, színművészet, rendezői koncepciók	30 /4/
Bibliakutatás	29 /5/
A vári építkezés helyzete, problémái	28 /7/
A modern képzőművészet helyzete	27 /6/
Értelmiségi életforma	27 /5/
Genetika, öröklődési betegségek	27 /1/
Ókori népek és kultúrák	26 /3/
Filmesztétikai kérdések	26 /2/
A magyar történelem vitatott kérdései	25 /8/
Nyelvtanulási módszerek, egyéni és kollektív lehetőségek	25 /7/
Vallásosság a modern világban	25 /3/
A fiatalok esélyei a lakáshozjutásra	24 /8/
Mitoszok	24 /5/
Néprajztudomány	24 /4/
Disszidálás, kivándorlás, disszidens művészek és tudósok megítélése	23 /4/
Öngyilkosságok Magyarországon, a megelőzés kérdései	23 /3/
Álomfejtés, telepátia, hipnózis és egyéb érzékfeletti jelenségek	22 /5/
Irodalomesztétikai kérdések	20 /6/
Jazz	20 /6/
Oktatási reformok Magyarországon, új iskola-koncepciók	20 /2/
Filmátvétel, filmforgalmazás	20 /1/
Az OSZK fejlesztési tervei, perspektívája	19 /5/
Életszínvonal Magyarországon	19 /1/
A modern zene	18 /5/
Földön kívüli civilizációk, a velük való kommunikáció elvi kérdései	18 /0/

A nemzetiségek helyzete Magyarországon és más országokban	17 /6/
Könyvkiadás, kiadói politika Magyarországon	17 /0/
A könyvtári ismeretek fejlettségi szintje	
/"tudomány-e a könyvtártudomány?"/	16 /5/
Cigánykérdés	16 /2/
A magyar film fejlődési tendenciái	15 /3/
Karrier és karrierizmus; az életpálya tervezése	15 /2/
A magyar társadalom rétegződése...	14 /5/

Ha megnézzük a legkevésbé népszerűbb témaköröket, olyanokat találunk közöttük, amelyekről más forrásokból is bőven kapunk információt /Úrkutatás/, vagy már "kimentek a divatból" /hippik/, vagy amelyeknek a klubban történő megvitatásától nem sokat lehet várni /a KGST, a számítástechnika, a tudomány integrációja és specializálódása stb./. Igen sajnálatos, hogy ebbe a legnépszerűtlenebb csoportba olyan témakörök is belekerültek, amelyek majdnem mindannyiunkat érintenek /ifjúsági törvény és ifjúsági érdekvédelem, fogyasztói érdekvédelem, továbbtanulás, a fiatalok munkahelyi beilleszkedése stb./. Ahhoz képest, hogy milyen heves véleményösszeütközések és ellenvélemények hallhatók néha a KISZ szerepével, az OSZK ifjúsági mozgalmával kapcsolatban, igen kevésnek tartjuk az ehhez kapcsolódó témára leadott 7 szavazatot.

Az egyes témakörökre eső jelölések összevetéséből egyébként kitűnik, hogy felmérésünk semmiképp sem általában tárta fel az érdeklődést, hanem kifejezetten a klubrendezvények szempontjából, azaz a válaszolók eleve nem jelöltek olyan témaköröket, amelyeknek a klubban való feldolgozását nem tartották realitásnak. Ugyanakkor többen felhívták a figyelmet arra, hogy a klubon kívül is eredményes közösségi élet alakulhat ki /kirándulásokon, sportesemények kapcsán, vagy csak egyszerűen sörözés közben/, illetve hogy a klubélethez nem szükséges mindenáron rendezvények szervezése.

A klubvezetőség dolga most már, hogy a legnépszerűbb témakörök sajátos feldolgozási lehetőségeit megtalálja /melyiket célszerű egymás között megvitatni, melyikhez szükséges külső előadó, melyik kapcsán lehetne esetleg más intézmények - pl. TIT - rendezvényeihez kapcsolódní, csupán a közönségszervező szerepét vállalva, vagy mely témakörökre lehet önképzőkört, viszonylag állandó összetételű vitakört szervezni/. Ugy gondoljuk, a nagyon szűk kört érdeklő témákat sem kellene elhanyagolni. Az érdeklődők nevét a témakör megjelölésével fel lehetne venni egy jegyzékre, s a jegyzéket eljuttatni az érdekeltekhez. Így tudomást szerezhethnének egymásról, talán intenzívebb kapcsolatok is kialakulhatnának a közös érdeklődés alapján. Egyes esetekben a klubvezetőség helyiséggel és anyagiakkal is támogathatná őket.

"Első nekifutásra" ennyit lehet mondani a klubfelmérés eredményéről. A mélyebb, tartalmi összefüggések feltárása egy későbbi cikk témája lehet. Mindenesetre annyi biztos, hogy az ilyen jellegű /de a jelenleginél alaposabban előkészített/ közvéleménykutatások hasznos eszközei lehetnek a klubprogram kialakításának, alkalmas "visszacsatolásai" a KISZ-vezetésnek.

KOVÁCS KATALIN - SZABÓ LÁSZLÓ - MÁNDY GÁBOR
134-000/259 134-000/295 336-597

Az egyetemi előkészítőkről

Nagy figyelemmel olvastam az OSZK Híradó 1977.10. számában megjelent "Vélemények az egyetemi előkészítő tanfolyamról" című írást. Mivel felvételi vizsgára készülök, érdeklődéssel vártam, ez évben indul-e a felkészüléshez segítséget nyújtó konzultáció, tanfolyam.

Először Vásárhelyi Judit irodalmi ajánló bibliográfiája jutott el hozzám. Magyar nyelvtanból - miután élve a felkinált lehetőséggel, felhívtam és segítséget kértem - Neumayer Katalin állított össze rendszeresen feladatlapokat, kiemelve az általam megjelölt témákat. A feladatlapok kitöltése után megbeszél-
tük az elkövetett hibákat, a felvetődő problémákat.

A leghasznosabb a történelmi előkészítő volt. Elekes Péterrel - három "sorstársammal" együtt - kilenc alkalommal találkoztunk a KISZ-klubban. Az első foglalkozáson megbeszélte terv szerint haladtunk, melyet Péter következetesen végigvitt. Nagy lelkesedéssel, lendülettel beszélt, hatalmas tudásától már az első foglalkozáson elámultunk. Hogy ne csak hallgatói, hanem aktív résztvevői legyünk a foglalkozásoknak, állandóan kikérdezett bennünket, s minden második alkalomra tesztet is összeállított a számunkra.

Sajnos későn indult az előkészítő, így a hatalmas anyagot csak nagy lépésekben tudtuk átvenni, súlypontozva az anyagrészek között. Számomra nagy segítséget adott a felkészülésben a hetenkénti 3-4 órás előkészítő, amely intenzív tanulásra készített. De miért csak négyen vártuk szerdánként Pétert a klubban? Bizonyára több fiatalnak is szüksége lett volna erre.

A viták, vélemények után így valósult meg az egyetemi előkészítő. Köszönet illeti mindazokat, akik segítettek a felkészülésben.

JÓZSA MÁRTA

TAJÉKOZÓDÁS

Kurrens időszaki kiadványok : A Magyarországon megjelenő időszaki kiadványok bibliográfiája / készült az Országos Széchényi Könyvtár Katalógizáló Osztályán Kovács Ilona irányításával ; szerk. Nagy Zsoltné. - 1976. l.r.- . - Bp. : OSZK, 1977-

A Nemzeti Könyvtár régi adósságát törlesztette le, a magyar nemzeti bibliográfia rendszere pedig jelentős kiadvánnyal gazdagodott, amikor ez év első felében megjelent a "Kurrens időszaki kiadványok" első kötete. A bibliográfia nem kisebb feladatra vállalkozott, mint a magyarországi élő időszaki kiadványok első teljességre törekvő bibliográfiai számbavételére. A szerkesztőknek alapozó jelentőségű munkát kellett végezniük: mind a gyűjtőkör meghatározása, mind a feldolgozási-bibliográfiai módszerek kialakítása komoly elméleti előkészítő munkát igényelt. A gyűjtőkört illetően dönteni kellett arról, hogy milyen dokumentumtípusok minősíthetők időszaki kiadványnak és hogy a gyakorlatban hogyan teljesíthető a teljesség követelménye. A feldolgozási "küzszöb" kérdésének eldöntését az igények és a józan lehetőségek jó egyeztetése jellemzi: míg a már megjelent első kötet a kutatás és tájékozódás számára jelentős - közel másfélezer - időszaki kiadványról részletes bibliográfiai leírásokat közöl, a második kötet másod-, harmadrendű kiadványok rövidített leírásait fogja tartalmazni.

Az időszaki kiadvány fogalmának meghatározásában a bibliográfia - a magyar nemzeti bibliográfia rendszerébe tartozó többi kiadvánnyal összhangban - az ISSN-szabvány definícióját veszi alapul. Így a bibliográfia feldolgozása - a hagyományosan periódáknak minősített folyóiratokon és hírlapokon túlmenően - kiterjed az évkönyvekre, az intézmények periodikus kiadványaira /beszámolóira, terveire stb./ is. Az időszaki kiadvány nemzetközileg elfogadott meghatározásához képest csupán két dokumentumtípus: a részczes sorozatok és a periodikusan megrendezett konferenciák, kiállítások kiadványai hiányoznak az első számbavételből.

A nemzetközi szabványokhoz való igazodás nemcsak a bibliográfia gyűjtőkörére, hanem feldolgozási módszereire is jellemző. A leírások az időszaki kiadványok nemzetközi bibliográfiai leírási szabályzatán, az IFLA keretében kidolgozott ISBD/S-en /International standard bibliographic description for serials/ alapulók, a nem latin betűs írású adatok átírása pedig a megfelelő ISO-szabványok szerinti. Az ISBD/S alkalmazása a bibliográfiai adatok köré-

nek jelentős bővülését jelentette /pl. párhuzamos címek közlése, az ISSN-számok feltüntetése/, az adatok kötött sorrendje és az egyes adatokat elválasztó illetve minősítő jelek következetes alkalmazása pedig hatékonyan szolgálja a leírások áttekinthetőségét, a keresett adatok gyors megtalálhatóságát. Külön elemzést igényelnének a leírásokat kiegészítő megjegyzések: így például a regisztrált kiadványok nyelvéről, az idegen nyelvű kivonatokról és tartalomjegyzékekről készített megjegyzések jelentősen növelik a bibliográfia információs értékét.

A betűrendes bibliográfiai részt cím-mutató és a közreadó testületek mutatója egészíti ki, mindkét mutatóban a hivatkozási adat a leírások tétel száma. Ha erre lehetőség nyílik, kívánatos lenne, ha további mutatókként szak-/esetleg tárgyszó/ és ISSN-mutató is készülné.

A gondosan elkészített rövidítésjegyzék mellett, a bibliográfia legfontosabb segédlete a színvonalas előszó. Ez a bevezető nem csupán a bibliográfia használatában igazít el, hanem egyben az ISBD/S első részletes hazai ismertetése is. /Meggondolandó lenne - különlenyomatként - oktatási célokra való megjelentetése is./

E számos pozitívum mellett egyetlen döntés helyességét szeretnénk csak megkérdőjelezni, és ez a bibliográfia címének megválasztása. A Könyvtárunk által kiadott - területi hungarikumokat regisztráló - kurrens bibliográfiák közös csoportcímmel /Magyar Nemzeti Bibliográfia/ jelennek meg, függetlenül attól, hogy melyik szervezeti egység /Bibliográfiai Osztály, Repertórium Szerkesztőség vagy Zeneműtár/ szerkesztésében készülnek. Kiadványaink tartalmi egyeztetése, módszereinek egységesítése érdekében a Hungarika Koordinációs Bizottság eddig is sokat tett, reméljük, hogy az "alaki" egyeztetés sem várat sokáig magára.

Végül őszintén kívánjuk, hogy a bibliográfia mielőbb váljon teljessé második kötetének megjelenésével és az első számbavételt továbbiak kövessék, a jelen kiadvány váljon kurrenssé.

FÜGEDI PÉTERNÉ

A központi cédulaszolgáltatásról

Az OSZK Könyvtártechnológiai és Fejlesztési Bizottság A szekciója /Gépesítési Bizottság/ tavaly tavasszal, mint a nemzeti bibliográfiák számítógépes feldolgozása során előállított adatbázis egyik, további számítógépes eljárásokon alapuló alkalmazási területét, a katalóguscédula-szolgáltatás kérdéseit tárgyalta "A Magyar Nemzeti Bibliográfia adatbázisában tárolt rekordokon alapuló központi katalóguscédula-szolgáltatás lehetősége" c. anyag alapján.

Az MNB számítógépes rendszere - kialakításánál az egyszeri feldolgozás - többszöri felhasználás elvét figyelembe véve - rugalmas rekordfelépítésénél fogva, az adatelemek lehetséges, illetve ésszerű részletes jelölésével alkalmas a to-

vábbi felhasználásra. Az MNB adatbázisban tárolt rekordokból előállítható a tartalmában, adatrészletezettségében és formai elrendezettségében változó, a központi szolgáltatás alapját képező katalóguscédula.

Mivel az MNB adatbázis létrehozásának elsődleges célja az MNB füzetek /kumulációk megjelentetése volt; gondos, körültekintő, katalógus szempontu elemzéssel kell megállapítani az új output /a katalóguscédula/ követelményeit. A központi cédułaszolgáltatás megszervezésénél - a meglévő lehetőségekre támaszkodva; fokozatosan haladva a bibliográfiai követelményektől a katalóguséi felé - szem előtt kell tartanunk és külön kell választanunk a cédułaszolgáltató és a visszakereső rendszer sokszor egymást fedő, de megvalósulásakor anyagiakban lényegesen eltérő követelményeit. Az alkalmazásnak tekintettel kell lennie arra, hogy csak általános érvényű, valamennyi felhasználó számára lényegesnek minősíthető adatelemet ésszerű tartalmaznia az "alapcédulának". A katalógusokban feltüntetett további - általában az adott könyvtárak követelményeinek megfelelően kialakított - u.n. "helyi" adatok /pl. raktári jelzet/ hozzárendelése a központi szolgáltatású katalóguscédulára külön eljárást igényel, s ez csak a nemzeti könyvtár esetében indokol gépi megoldást. Az MNB próbaüzeme során kialakított, a füzetek tételeivel azonos adاتمennyiségű, elrendezettségű, a melléklap rendszavakat felsoroló 1 példányos katalóguscédulákat az OSZK Katalógizáló Osztálya 1979. január 1-től kísérleti célokra használja, hogy az elemzéssel kialakítható és megfelelően specifikálható legyen a katalógus szempontu output-forma.

Az OSZK megbízásából az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ - reprezentatív felmérés keretében - jelentést készített az MNB-re alapozott katalóguscédula-szolgáltatás iránti igények felméréséről, melynek alapján megállapítható, hogy a szolgáltatás iránt társadalmi-szakmai igény mutatkozik. A felmérés tisztázni igyekezett, hogy a szolgáltatást igénybe venni szándékozó könyvtárak milyen feltételek mellett kívánják megrendelni a szolgáltatást /a megrendelt cédulák köre szempontjából pl. teljes sorozat, szakterületre kiterjedő rendelés, egyes könyvek tételeinek rendelése, stb./ és milyen tartalmu és formájú katalóguscédulát igényelnek rendszóval megfejejt, melléklaprendszavakat a leírás végén feltüntetve, "átfejejt"; teljes bibliográfiai leírást tartalmazó, csökkentett adاتمennyiségű, adatminimumot tartalmazó tétel; egypéldányos, előre meghatározott azonos mennyiségű példány, automatikusan megállapítható a katalóguscédula valamennyi lehetséges beosztási helyének megfelelő számú példány; stb./.

A központi katalóguscédula-szolgáltatás szervezeti feltétele a bibliográfiai feldolgozó részlegen kívül egy olyan szervezet működtetése, amely képes arra, hogy a számítógépes bibliográfiai feldolgozás végtermékeként megjelenő katalóguscédula terjesztését a beérkező igényeknek megfelelően, gyorsan elvégezze. Az OSZK ennek érdekében felvette a kapcsolatot a Könyvértékesítő V.-tal, mely készségét fejezte ki az együttműködésre, keresve már a kezdésnél a munkamegosztás lehetőségeit. Az MNB cédułaszolgáltatás megindítása és kísérleti szakasza után a párhuzamosság a Könyvértékesítő Vállalat cédułaszolgáltatásával átmeneti lesz, nyilvánvalóan idővel a két szolgáltatás egybeolvad.

SIPOS MÁRTA

Befejeződtek a KMK-osztálybemutakozások,
megkezdődött az "intézeti napok" sorozata

A több mint két éve folyó előadásorozat befejezésekképpen június 21-én Papp István, a KMK igazgatója tájékoztatta a KMK dolgozóit az intézmény irányításának néhány elvi kérdéséről. Szólt a KMK osztályainak tagolódásáról /a könyvtár típusok szerinti tagozódást a funkciók szerinti váltotta fel, s ez a struktúra hosszabb távra megfelelőnek látszik/, a tervezési mechanizmusról /az ötéves tervezés bevált, biztonságot ad, megkönnyíti az éves tervek elkészítését is/, az ellenőrzés gondjairól, a fiatal munkatársak elhúzódozó "beérési" idejéről, a külső szervekhez, intézményekhez /Kulturális Minisztérium, SZOT, OSZK, a könyvtárosképző intézmények stb./ fűződő viszonyról, a KMK nemzetközi kapcsolatairól /bibliográfiák, fordítások, kiállítások, részvétel a nemzetközi szervezetek tevékenységében, ill. közös munka a szocialista országok könyvtári intézményeivel, tanulmányutak, külföldi vendégek fogadása/. Ismét szőnyegre kerültek az olyan kérdések, mint az előléptetések, jutalmak aránya a tényleges teljesítményhez, a nem mindig megalapozott ambíciókhoz, a helyhiány és a szolgáltatások túltengése miatt is visszafogott létszámfejlesztés. Végül a KMK-ban működő társadalmi szervezetek tevékenységéről szólva Papp elvtárs hangsúlyozta, hogy a demokrácia iskolájaként fontos szerepet betöltő szak-szervezet, valamint a pártszervezet /amelytől még jobb ellenőrzést, a szervezeti kérdésekkel való intenzívebb foglalkozást vár/ mellett a kevés KISZ-tag tevékenysége nem olyan szembeötlő.

Az előadást követő vitában szó esett a "cseregnyerek-akcióról" /ez egyelőre csak alkalmi lehetőség/, a belföldi ösztöndíjról, amelynek révén KMK-s dolgozó is megismerhetné egy-egy könyvtár munkáját /de ennek hátránya, hogy ezalatt a KMK nehezen tudna gondoskodni megfelelő helyettesről/, a szakfelügyeleti munka módszertani segítéséről, a team-munka jelentőségéről a káderfejlesztésben /a meghatározott időre szóló team-vezetői megbízatás segíthetné a káderek nevelését/, a KMK optimális méretéről /"jár-e több ember a KMK-nak"/, s ezzel kapcsolatban a munkák elosztásáról, az eleven könyvtári feladatok és az elméleti kutatások egészséges arányáról, a "készenlét" fontosságáról. Nem először került szóba az aktív idősebb és a passzív, a közügyekbe kevésbé beleszóló fiatalok mentalitásbeli különbsége, az "alapítók" mögötti második vonal hiánya, ill. erőtlensége.

A tájékoztató lezárta az osztálybemutakozások sorozatát, s egyben az új sorozat első rendezvénye volt. Az "intézeti napok" során - egy-egy fél nap időtartamára - a KMK "közös gondjai" kerülnek napirendre. Tervezzük azt is, hogy az érdekesebb induló vagy éppen befejeződött kutatásokról tájékoztató-sok hangzanak el. A mostani első alkalommal a három napirendi pontból csak az elsőre jutott idő, de a későbbi - őszi - rendezvények tematikájára máris sok

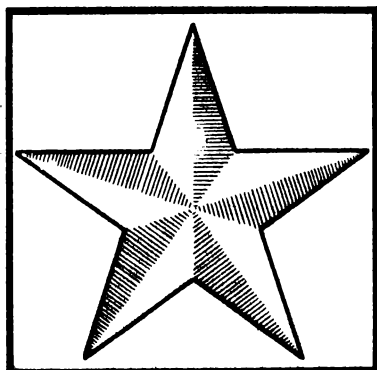
érdekes javaslat elhangzott /beszámoló a KMK belső információs kapcsolatairól, a könyvtárosképzés rendszeréről, vita a Könyvtári Figyelő új számairól; a most elmaradt vita a Sallai-Sebestyén-féle kézikönyv aktualizálásáról, ill. egy újabb szintézis lehetőségéről, formáiról stb./.

Az osztálybemutakozásokhoz hasonlóan az új sorozatot is a KISZ-csoport kezdeményezte, ill. hozta "tető alá". Később felvetődhet a sorozat "intézményesítése" is /belső tájékoztatásként a kapcsolatszervezési, továbbképzésként az oktatási osztály szervezhető a továbbiakban/.

MÁNDY GÁBOR 336-597

KÖNYVTÁRUNK É L E T É R Ő L

A pártszervezet hírei

Az MSZMP helyi alapszervezet június 19-én tartotta meg soronkövetkező taggyűlését, amelynek napirendjén a munkatervnek megfelelően az OSZK-ban dolgozó fiatalok eszmei-politikai helyzete szerepelt. A referátumot és a határozati javaslatot a vezetőség nevében Nagy Attila terjesztette elő.

Az ifjúság eszmei-politikai helyzete az OSZK-ban

I. Az alábbi beszámoló közös munka eredménye. Az egyes részlegek sajátos problémáiról, az ifjúság körében végzett különböző felmérések eredményeiről és az 1976-os ifjúsági parlament határozatainak végrehajtásáról kapott információkat hálással köszönöm Csapó Editnek, Havas Katalinnak, Havasi Zoltánnak, Inotai Istvánnak, Jenői Annának, Kastaly Beának, Mándy Gábornak, Nagy Zoltánnak, Somogyi Pálnak, Szinai Zsuzsának és csak a névsorban utolsóként Zircz Péternek.

Miért is foglalkozunk mostanában olyan gyakran a fiatalokkal - vetődik fel a kérdés.

1. Az általános társadalmi feltételek javultak, tehát több lehetőség van a fiatalok /és a nők és a nyugdíjasok stb./ támogatására. De a kedvezmények gyarapodásával párhuzamosan a fiatalokkal szemben támasztott követelmények is jelentős mértékben emelkednek.

2. Társadalmi fejlődésünk jelenlegi szakaszában fokozott jelentősége van a szakmailag, politikailag, erkölcsileg megfelelően képzett utánpótlás tudatos előkészítése megszervezésének. Általában az emberi tényező szerepe egyre nagyobb súllyal esik latba a társadalmi és a gazdasági élet minden te-

rületén.

A vizsgált korosztály meglehetősen sok "árnyalattal" képviselteti magát az OSZK-ban. .

A könyvtár dolgozóinak több mint 40 %-a /összesen 260 fő/ 35 évnél fiatalabb. Közülük 5 % csak általános iskolai végzettséggel, 40 % középiskolai, 35 % pedig felsőfoku végzettséggel rendelkezik. 20 %-uk egyéb végzettségű: szakmunkás és középfokú. Az azonos képzettségű és kora munkatársak között is gyakran jelentős "távolságok" vannak a munka jellegét, igényességét vagy csak egyszerűen az emberi magatartást illetően.

Tovább bonyolítja a helyzetet az intézmény jellegéből következő szétaprózottság. A fiatalok többsége a legkülönbözőbb osztályokon, eltérő feltételek között dolgozik, s ezért helyzetük feltárása, eszmei-politikai jellemzőik csokorba gyűjtése csak nagy vonalakban lehetséges. Vagyis a következőkben nem teljességre törekszünk, csupán néhány általánosíthatónak látszó problémát emelünk ki.

Az ifjúság tíz esztendeje alatt /20 és 30 között/ szinte mindent el kell intéznie egy fiatalnak. Tanulni kell és továbbtanulni, pályát kezdeni és előrejutni, családot alapítani és kicsi gyereket gondozni, lakást vásárolni és örülni az "ifjúságnak". Se előtte, se utána ennyit nem vár el az embertől az élet. Miután mindennek eleget tenni csak nagyon lassan lehet, az ifjúság ideje is elhúzódik. Lelassul a munkahelyi beilleszkedés folyamata is.

/Többek között a fentiek is szolgálnak némi magyarázattal, miért is tolódt ki az adott vizsgálatban a felső korhatár 35 éves korig./

A már érintett problémák miatt is rendkívül nehéz lenne a könyvtár minden fiatal dolgozójának munkavégzését igazságosan, sokoldalúan, differenciáltan megítélni, amikor helyzetüket általában jellemezni kívánjuk.

Egészében becsületes helytállásuk a jellemző, de a főosztályonkénti, csoportonkénti, sőt egyénekenkénti értékelés a szakmai vezetők kikerülhetetlen feladata.

II. Helyzetük általános jellemzése

Közérzetüket, magatartásukat sokféle tényező határozza meg. A fiatalok /és "öregék"/ kétségtelenül legsúlyosabb egzisztenciális és társadalmi problémája a lakásszerzés, az otthonalapítás. A következő évek sikeres ifjúságpolitikájának első próbaköve az eddigieknél sokkal hatékonyabb támogatási rendszer kidolgozása lesz. 86 fő vár támogatást ezen a téren, de többségük nem rendelkezik elég nagy induló tőkével, s ezért a könyvtártól sem kaphat kölcsönt. Ugyancsak feltétlenül az intézmény segítségét várják a fiatalok /20 fő/ az óvodai és bölcsődei gondok enyhítésére is. Bizonyos összegek lefizetésével férőhelyek vásárolhatók a különböző gyermekintézményekben. Megvizsgálandónak tartjuk, mit tehetne az intézmény vezetése e téren.

Az intézményünkben dolgozó fiatalok helyzetének általános megítélésénél kell feltétlenül méltatnunk az Ifjúsági Bizottság tevékenységét, amely az utóbbi években szerencsés vitafórumnak és döntéshozó testületnek bizonyult.

III. A fiatalok beilleszkedéséről

A válaszolók fele baráti, segítőkész vagy semleges munkatársi kapcsolatokról, illetve fogadtatásról beszél. Ugyanakkor tudjuk, hogy kevesebben érzik igazán sajátjuknak /50 %/ munkahelyüket. A válaszolók 30 %-a kifejezetten munkahelyet akar változtatni. A fiatalok döntő többségének még nem volt alkalma a nemzeti könyvtárhoz való tartozás maradandó élményét megszerezni. A könyvtár alig tesz valamit azért, hogy ezt a sajátos többletet a dolgozók /különösen a fiatalok/ átérezzék, és a szakmai kötődés mellett ezt az érzelmi kapcsolatot is kialakíthassák.

A fiataloknak és minden új dolgozónak mutassák be a könyvtárat, legyen állandó, naprakész tájékoztató a nemzeti könyvtárról, és az itt dolgozók családtagjaikat, ismerőseiket is elhozassák a szervezett könyvtárlátogatásokra.

Mindenki ismerhesse a teljes munkafolyamatot, ne csak "szalagon" kijelölt saját helyét, ismerjék meg az itt dolgozó valóban nagy szakmai tevékenységeket! Jó lenne megismertetni valamennyi tárat, az itt őrzött emlékeket. Ezzel a közművelődési szerep is erősödne, nem beszélve a fiatalok, az itt dolgozók érzelmi kötődéséről!

Kevés fiatal van a vezetők között: egy osztályvezető, egy osztályvezető-helyettes és 9 csoportvezető tartozik mindössze az érintett korosztályba.

Véleményünk szerint meg kellene vizsgálni, nem válna-e többek között az intézmény hasznára is, ha bizonyos munkakörökben, beosztásokban a ki nevezés csak meghatározott időre szólna.

A fiatalok meghallgatásának, "beillesztésének" egyik hatékony formáját látjuk a KMK-ban rendszeressé vált "pályaterv megbeszélések"-ben. A fiatalok, hivatali vezetők és a társadalmi szervek képviselői együttesen alakítják ki a kölcsönösen elfogadható /egyéniintézmény/, rendszerint kompromisszumos, 5-10 éves időszakokra szóló pályaelképzeléseket.

Véleményünk szerint e módszer más részlegekben is sikerrel alkalmazható lenne.

A már említett kérdőíves vizsgálatok egyikének adataiból tudjuk, hogy a válaszolók /sajnos, a megkérdezetteknek összesen 40 %-a/ kétharmada a közeli években tanulni szándékozik. Főként nyelvtanulás, politikai képzés és kisebb részben szakmai továbbképzés szerepel a terveikben.

A munkahelyi beilleszkedés, a "mi-tudat" kialakításának bizonyos eszközei még mindig nem valósultak meg kielégítő módon. Például: az OSZK ismertető kiadvány hozzáférhetetlen; az OSZK Híradó nem elég friss, nem elég informatív; az évek óta refrénszerűen javasolt belső pályázatok terén sem történt előrehaladás.

Tudakozódtunk fiataljainknál a munkahelyi előremenetelt szerintük meghatározó alapelvek felől is. Hogyan látják ők? A fizetésemelés és az előléptetés elsődleges alapja véleményük szerint az egyenlődségi, a teljesítmény és a megbízhatóság csak jóval gyengébben érzékelhető szempontok számukra, holott az intézményvezetés szándékai szerint évek óta a teljesítményekhez közvetlenül igazodóbb, differenciált bérfejlesztés alapelve az elsődleges.

IV. Politikai jellegű vélekedések

A szocializmus eszméjének legfontosabb jellemsőit a fiatalok a társadalmi igazságosság, a béke, a demokrácia és a szabadság szavakkal adják meg. Sajátos ellentmondás azonban, hogy társadalmunk fejlődésének jelenlegi szakaszát a béke mellett leginkább a szervezetlenség kategóriájával jellemzik.

A közvetve vagy közvetlenül átélt történelmi tapasztalatok hiányát gyanítjuk az okok között.

Jó volna, ha az idősebb kollégák az eddigiéknél sokkal többet adnának át pozitív közéleti tapasztalataikból.

Társadalmunk építésének sajátos értékelése a legfőbb csomópontokon a következőképpen alakul.

Leginkább értékelt elemek:

- + bűnözés leküzdése
- közoktatás
- jogvédelem
- gazdasági stabilitás.

A leginkább kritizált elemek:

- kezdeményezőkézség támogatása
- gazdasági hatékonyság
- véleményszabadság

A mai körülmények között egyetlen fiatal sem tartja célravezetőnek a látványos akciókban való részvételt /tüntetés, aláírásgyűjtés stb./, sokkal inkább forradalmi tettek minősítik a kezdeményezést, az ujitást, a jó, megbízható munkavégzést.

As ifjúság olyan mértékben képes a "ma forradalmának" felfedezésére, amennyire ezt körülményei /és a körülményeket meghatározó "felnöttek"/ láttatni engedik. Az OSZK vonatkozásában kétségesnek tartjuk, hogy a raktárban dolgozó vagy cédulákat betűrendbe rakó fiatal forradalminak tartsa munkáját, körülményeit. Az ellentmondás /egyfelől a maguk szűk rezortmunkájából kilátni képtelen, másfelől az idősebb korosztályokhoz tartozó és a fiatalok érdektelenségéről panasszkodó vezetők/ feloldásához a jelenleginél lényegesen jobb és hatékonyabb - lehetőleg informális - kapcsolatrendszer kellene teremteni a tehetséges fiatalok kiválasztására. /pl. pályatervek elkészíttetése, megismerése + feladatok/.

Gyakran és joggal emlegetik e korosztály passzivitását, s ugyanakkor az okáról, a keretekről és a korlátokról kevés szó esik. Például a nemzeti ünnepek külsőségeit "agyonszervezik", a látszólag fiatalok által megrendezett ünnepeket nagyon is felnőtt szervek engedélyezik, ellenőrzik, s spontán megmozdulások minden hangját, lépését forgatókönyvek rögzítik. Ilyen körülmények között fokozott jelentősége lenne a saját házi ünnepeink /175. évforduló/ hangsúlyos és bensőséges megülésének.

A haza és nemzet fogalmak említésekor, továbbá hazánk és a szocialista országok viszonyának taglalásakor a nemzeti könyvtár dolgozói - nem csupán fiataljai - gyakran beszélnek a határainkon túl élő magyarok kul-

túrális ellátottságának hiányairól, s az esetek jó részében konkrét egyéni és hivatali tapasztalatok összegeződnek ezekben a negatív megállapításokban. /Ismét egy adalék a közéleti, politikai passzivitás magyarázatához./

V. A KISZ szervezetről

KISZ-szervezetünk létszáma csökkenő tendenciát mutat, s ez jól jellemzi a valós helyzetet. Fiataljaink jelentős része a már vázolt okok /családalapítás, tanulás, beilleszkedés, anyagi okok és a politikai légkör elemei/ miatt a közélet fórumain passzívnak mutatkozik. Általában számarányuknál kisebb mértékben hallatják szavukat, kevésbé vesznek részt a munkaértekezleteken, ifjúsági parlamenteken, KISZ-csoportgyűléseken.

A politikai képzés jelenlegi formáit általában kényszernek érzik, mivel jó részük egyébként is tanul.

Igazi közösség nem alakul ki, inkább az együttdolgozó kisebb csoportok közösséggé válása a jellemző.

- A központi, intézményes információáramlás nem kielégítő, a KISZ többé-kevésbé sikeres erőfeszítéseket tesz saját információs rendszerének kialakítására.

- A KISZ-szervezetünk évek óta kitűnő - bár nem fiatal - vezetőséggel dolgozik. Kezdeményezésekben, mozgósító akciókban nincs hiány - a végrehajtott tömegekben annál inkább!

A KISZ-szervezetet nem tartják elég politikusnak, elég fiatalosnak sem tagjai, sem a kivülállók. Formálisnak, bürokratikusnak érzik. Ugyanakkor a válaszolók többsége elsősorban a közösségi elkötelezettséget tartja a KISZ tagság legfőbb kritériumának, második helyen a politikai elkötelezettséget említik.

A követelményeket kevésnek itélik. A felsőbb szervekkel, csupán adminisztratív jellegű kapcsolatuk van. Az ifjúsági parlamenteken egyre több konkrét feladat, tennivaló fogalmazódik meg.

A szervezet anyagi támogatása az utóbbi két évben jelentős mértékben javult.

A jelenlegi helyzet lényeges megváltozása csakis az érintett korosztály növekvő aktivitásának, felelősségteljes munkavégzésének, közéleti tevékenységének minden eddiginél erőteljesebb kibontakozása nyomán várható.

VI. A párt megítélése

Pártszervezetünk meglehetősen előregedett, állapítottuk meg három évvel ezelőtt. Létszükséglet volt és marad tehát számunkra az utánpótlás tudatos megszervezése, előkészítése. Ennek felismerése nyomán az utóbbi három évben az előzőeknél intenzívebben foglalkoztunk a KISZ-szervezet és egyáltalán a szóbanforgó korosztály gondjaival. Ismétlődően szerepelnek a vezetőség és a taggyűlés napirendjén az ifjúságot érintő kérdések. A jelenlegi KISZ-vezetőségből /összesen 6 fő/ ketten párttagok. További két KISZ-tag felvételi kérelme folyamatban van.

Saját, ilyen irányú munkánk intenzitásával és különösen annak hatékonyságával elégedetlenek vagyunk.

Jóindulatú hallgatás vagy vállrándítás a válaszok többsége, amikor véleményüket kérdezzük. Nem ismerik a pártszervezet erőfeszítéseit, eredményeit még kevésbé.

"Illúziókeltés, eredmény nem várható!" - írta az egyik fiatal a kérdőív-re.

Összefoglalva

Legfontosabb kérdésnek a fiatalok jobb beilleszkedését, a munkahelyi problémák hatékony megoldását, a perspektívák élőbbé tételét tartjuk.

A fentiek mellett az otthonalapításhoz nyújtott, az eddiginél demokratikusabb szempontok szerint odaitélt és jelentősebb mértékű anyagi támogatás gyakorlattá tétele az, ami ifjúságpolitikánk lényeges javulását eredményezné.

Pártszervezetünk az ifjúsági parlamentek megszervezésében, a korábbi határozatok végrehajtásának ellenőrzésében látja annak biztosítékát, hogy politikánk főként ne szándékokban, hanem elsősorban tettekben öltse tetteit.

Határozati javaslatainkban ezért az illúziókeltés szándéka nélkül tettekre szeretnénk ösztönözni az illetékeseket, és egyuttal ismételten hangsúlyozzuk, hogy lehetőségeikhez mérten is láthatóbb, elkötelezettebb, közeletibb tettek sorát várjuk a fiataloktól is, hiszen közös ügyeinkről van szó!

A taggyűlés élénk vita után a következő határozatot fogadta el:

1. A pártszervezet felkéri az intézmény vezetőségét, hogy ellenőrizze az 1971-es ifjúsági törvény rendelkezéseinek végrehajtását, különös tekintettel annak a pályakezdő fiatalokkal foglalkozó részleteire, amelynek értelmében a munkábalépéstől 5 évig a munkahely vezetői /a főosztályvezetők/ a KISZ szervezettel és a szakszervezeti munkahelyi bizottságokkal közösen rendszeresen kötelesek megvizsgálni, hogy a pályakezdő fiatalok
 - munkabeosztása megfelel-e képzettségüknek, képességüknek és végzett munkájuknak;
 - díjazásuk arányos-e felkészültségükkel és végzett munkájukkal;
 - munkahelyi beilleszkedésük megfelelő-e;
 - szakmai, politikai fejlődésük valamint továbbtanulásuk biztosított-e.

Felelős: az OSZK főigazgatója és a KMK
igazgatója

Határidő: X. 30.

2. A pártszervezet javasolja az OSZK vezetőségének, hogy - a társadalmi szervezetek képviselőivel minden esetben egyeztetve - főosztályonként minden 35 éven aluli fiatal dolgozóval legalább két évenként térjen vissza a pályatervekre, továbbtanulási szándékokra, kutatási tervekre, hogy mód nyíljon a beilleszkedésnél jelentkező problémák megoldására, ill. a tervekben be-

következő módosítások figyelembevételére.

Felelős: az OSZK főigazgatója és a KMK igazgatója

Határidő: 1978. XII. 31. /az első beszélgetések/

3. A pártcsoportok legalább két évenként /pl. az ifjúsági parlamentek évében/ szeressenek pontos információkat, alkossanak képet a területükön dolgozó fiatalok közérzetéről, tanulási, beilleszkedési gondjaikról, közéleti tevékenységükről, munkavégzésük jellemzőiről.

Felelős: a pártvezetőség és a pártbizalmiak

Határidő: folyamatos, illetve az első tájékoztató 1978. X. 30-ig

4. A káderfejlesztési terveknel, új felvételeknel, jutalmazásoknál, stb. fokozottabban vegyék figyelembe a szakmai munka mellett a fiatalok közéleti elkötelezettségét, magatartását.

Felelős: az OSZK főigazgatója és a KMK igazgatója

5. A pártsszervezet felkéri az intézmény vezetőit, hogy írásban tegyenek konkrét javaslatokat a KM számára a lakásépítési költségen feltételeinek megválttatására vonatkozóan.

Erről írásban tájékoztassa a társadalmi szervezetet.

Felelős: az OSZK főigazgatója

Határidő: 1978. IX. 30.

6. A pártsszervezet felkéri a Gazdasági Igazgatót, hogy az óvodai és bölcsődei elhelyezés gondjainak enyhítésére keressen megoldást. A tájékoztató eredményeiről és javaslatairól írásban értesítse a társadalmi szervezetet.

Felelős: a gazdasági igazgató

Határidő: 1978. IX. 30.

7. A pártsszervezet felkéri az OSZK vezetőséget, hogy írásbeli utasításban határozza meg azokat a munkaköröket, amelyekben a belső pályázatok rendszerét kötelező érvényűvé kívánja tenni. Ez a tervezet tartalmazza a kivitelezés módjára vonatkozó javaslatokat is.

Felelős: az OSZK főigazgatója és a KMK igazgatója

Határidő: 1978. IX. 30.

8. A pártsszervezet felkéri a nemzeti könyvtár vezetőséget, hogy a Kulturális Minisztérium számára készítsen egy előterjesztést, amelyben javasolná, hogy a KM területéhez tartozó intézmények bizonyos beosztásait, kinevezéseit csak meghatározott időre szólóan nyilvánítanak.

Felelős: az OSZK főigazgatója és a KMK igazgatója

Határidő: 1978. VIII. 31.

NAGY ATTILA

A Társadalombiztosítási Tanács munkája 1978. II. negyedévében:

Kifizetett szakszervezeti segélyek: 9 fő 4.350,- Ft

Részletezés:	szülés	2 fő	800,-
	temetés	3 "	1.150,-
	nyugdíjas	1 "	600,-
	gyermekgond.	3 "	1.800,-

Kifizetett munkaadói segély áprilisban 5 fő 2.500,- Ft

A szakszervezeti segélyek ügyintézése folyamatosan történt, május és június hónapban azonban betegség, szabadság és költözés miatt TT ülést tartani nem tudtunk. A beérkezett munkaadói kérelmek ügyében csak július első napjaiban intézkedtünk. Részletezését ld. a következő negyedben.

Üdülési ügyek:

Kontingens jegyek: a döntés az OB titkárok, ill. szociális felelősök bevonásával történt.

IV. 12.	Mátrafüred	szóló	Kovács Ilona
IV. 13.	Lillafüred	"	Kálóczy László
IV. 27.	Héviz	hp.	Deutsch Dávid
V. 12.	B. földvár	hp.	Németh Károlyné
V. 30.	Zebegény	hp.	Nyáry Pálné
VI. 2.	Parád	hp.	Pápai Lajos
VI. 22.	Siófok	szóló	Horváth Borbála
VI. 22.	"	szóló	Bán Katalin
VI. 27.	B.almádi	családos	Nagy Attila

Kontingensen felül szerzett jegyek:

IV. 26.	Mátrafüred	hp.	Rosta Lajosné
V. 4.	Pozsony-Bécs	hajóút	Kiss Edit
			Futala Tiborné
V. 23.	Tihany	hp.	Gömbös Lajosné
V. 30.	B.széplak	családos	Divényi Pálné
VI. 1.	B.füred	szanat.	Appel Károlyné
VI. 15.	Galyatető	szóló	Gabányi Gézané
VI. 20.	B.lelle	családos	Gazdag Miklósné
VI. 21.	Mátrafüred	hp.	Dömötör Lajosné
VI. 26.	Magas-Tátra	hp.	Milhoffer Alajos

Gyermekbeutalók:

VI. 12.	Kőszeg	Szénási Zsófia
VI. 12.	B.Mária	/átadtuk más intézménynek/
VI. 12.	Mikospusztá	Szuchovszky Balázs
VI. 12.	Csehimindszent	Korber István

A Balatonboglári családos üdültetést 1978. jun. 18 - augusztus 27. közötti időre megszerveztük. A bérlemény díja: 48.685,- Ft, melynek tekintélyes részét a Könyvtár vezetősége biztosította, dolgozóink hozzájárulása 3 ágyas szoba esetén 300,- Ft, 4 ágyas szoba esetén 370,- Ft, 2+2 ágyas szobánál 400,-Ft. Az üdültetésben 22 család vesz részt, 10 napos turnusokban. Ez évben saját televízióval gyarapodtunk.

Oktatási és Kulturális Minisztérium üdülése

Balatonlelle 1978. jun. 1-14.

Balázs Ferencné, férje és három gyermeke
Balázsovits Mihály, felesége és gyermeke
Bánáti Istvánné és gyermeke
Kausay Tiborné, három gyermeke és anyósa
Miklóssy János, Miklóssy Jánosné és két gyermeke
Nemeshanyi Hubáné, férje, két gyermeke és édesanyja
Rákóczy Csabáné és gyermeke
Simon István /1 hét/
Szilágyi József
Velich Sándorné, férje és gyermeke

Balatonföldvár 1978. jun. 1-14.

Zséli Lászlóné, férje és gyermeke

Mindkét Minisztérium Szakszervezeti Bizottságának köszönetet mondunk a fenti üdülési lehetőségért. Ezzel családos üdültetésünk gondjain igen sokat segítettek.

- - - - -

A kötelességek elosztására vonatkozó újabb rendelkezés következtében ez évben megszűnt annak a lehetősége, hogy tankönyveket osszunk szét.

A nagycsaládok és gyermeküket egyedül nevelő szülők tankönyvvásárlási gondjain segíteni kívánunk. Kérjük az OB titkárokat, ill. szociális felelősöket, hogy gondos kiválasztással tegyék meg javaslataikat. A segélykérelem beadásának határideje: 1978. szeptember 1.

Összeáll.: HOFFER REZSÓNÉ TT elnök

/Uj címe: MNB Szerkesztősége, Múzeum u.3.II.em. 134-000/280 mell./

BERUHÁZÁSI ÉS KÖNYVTÁRI ÜZEMI IGAZGATÓSÁG
SZAKSZERVEZETÉNEK MUNKAHELYI BIZOTTSÁGA

Taggyűlési beszámoló 1975-1977
/A taggyűlés 1978. április 13-án volt/

A munkahelyi bizottság feladatai:

1. A nagy létszámú intézményben a kisebb szervezeti egységek szakszervezeti életének összefogása, irányítása, elsősorban a bizalmiakon keresztül.
2. Közvetíteni a Szakszervezeti Bizottságnak a tagok, bizalmik véleményét, kérdéseit, kéréseit és javaslatait. Ugyanakkor tájékoztatni a tagságot az SZB terveiről, döntéseiről, a döntések okairól.
3. A főosztályvezető ill. igazgató mellett testületileg ellátni a szakszervezeti érdekképviselőt, és a dolgozók érdekeit érintő kérdésekben véleményezési vagy egyetértési jogot gyakorolni. Az érdekképviselőt a jogok érvényesítése mellett a köteleességek betartásának segítségét is jelenti.

Megválasztásunk óta most először adunk számot tevékenységünkről. Bár folyamatosan végeztük a munkát, így együttesen látva jobban kirajzolódnak a hiányosságok és az eredmények is.

1./ A munkahelyi bizottság kezdettől fogva öt taggal működik. A három éve megválasztott bizottsághoz képest két poszton következett be állandó és egy átmeneti változás. Az igazgatóságon megválasztott négy bizalmi 2-3 éve tölti be funkcióját.

A munkahelyi bizottság üléseit legalább két havonta tartja, szükség esetén soron kívül is összeül. Az üléseknek felére a bizalmiakat is meghívtuk, véleményüket minden esetben figyelembe vesszük a döntések meghozatalakor. Az üléseken az SZB és saját munkatervünk alapján adódó aktuális tennivalókat, az újonnan felmerülő kérdéseket beszéljük meg, a feladatokat meghatározzuk és szétosztjuk.

Az igazgatóság területén működő bizalmik a tájékoztatási és szervezési feladatokat általában megfelelően ellátják, a kért segítséget mindig megkaptuk tőlük. Aktív kezdeményezésük - ami a tagság javaslatait tükrözné - azonban ritka. Az osztályvezetőkkel való együttműködés megfelelő volt, most készül az SZB-ben értékelés arról, mennyire éltek és élhettek a bizalmiak a kibővült jogkörök adta lehetőségekkel.

A munkahelyi bizottság tagjainak jobban kellene ismerniük minden területet, hogy biztonságosabban dönthessenek az osztályvezető és bizalmi esetleges egyetnemértésekor. A megismerést szolgálja az éveleji munkaértekezleteken való részvétel. Az ott hallottakból azonban nem mindig vontunk le következtetéseket.

Áttekintve a saját kezdeményezésben ill. kivitelezésben lebonyolított akciókat, az alábbiakról adhatunk számot.

- Szakmai téren a továbbképzés tervezése és szervezése említhető: a Mikrofilmtárban általános könyvtári kérdésekről az OSZK vezető munkatársai, a speciális szakmai kérdésekről pedig a helyi szakemberek tartottak előadásokat. A Hírlapállományvédelmi osztályon kémiai továbbképzést és könyvkötő szakkört szerveztünk a Guszev utcai restaurátorok és könyvkötők számára is. A szakkör jelenleg is működik.

A KISZ és szakszervezet által hirdetett jubileumi társadalmi munkaakció során 1977. aug.-tól 1978. április közepéig az igazgatóság KISZ-en kívüli munkatársai - a Guszev utcai kötetészből, sokszorosítóból és a Restauráló Laboratóriumból - 85,5 óra társadalmi munkát végeztek: ex-librisek kasszinosásával, Zeneműtári dobozok javításával és a ritka első kiadású könyvek helyreállításával.

- Kulturális - szociális tevékenységünkben kiemelkedő az 1976. november 7-i, az 1977. április 4-i és az 1978. április 4-i ünnepség szervezése, a műsorok összeállítása és előadása. Ezek közül két alkalommal a II. főosztály munkahelyi bizottságával működtünk együtt, sikeresen. Az ünnepségek visszhangja igen jó volt, sejtethetően azért, mert mindig valami új megoldást kerestünk.

Jól sikerült a Rosenberg hp. utcában tartott halászlé-vacsora is, valamint az 1976-ban főosztálykeretben tartott Tépáló-ünnep és az 1977. januárban az egész könyvtár számára rendezett névadó-ünnepségünk.

Az 1977-ben a könyvtár számára szervezett romániai társasutazás létrejöttében Nagy Zoltánnal együtt sokat dolgoztunk, és ezt tesszük ideai tanulmányi utunk előkészítése érdekében is.

Mivel az étkezés minősége a Guszev utcában nem javult, az ott dolgozók más helyre tértek át, a munkahelyi bizottság javaslata alapján. Tavaly sikerült az étkezési hozzájárulást étkezési jegyek formájában biztosítani, amikor a Centrál éttermet tatarozták.

- 1977-ben a Rosenberg hp. utcai épület teljes felújításakor a tervezésbe a bizalmiakon keresztül mindenkit bevontunk. Az új berendezési tárgyak megrendelésében, a beszerzési lehetőségek felkutatásában Orbán Emőke szerepe kiemelkedő volt, éppúgy mint a dolgozók javaslatainak összegyűjtésében, rendszerezésében. Sikerült valóban szép, tiszta, izléses és célszerű munkahelyet kialakítani.

2./ Az egész könyvtár szakszervezeti tagságát a Szakszervezeti Tanács képviseli, amelynek 61 tagja van, akiket szintén 3 évvel ezelőtt választott meg a küldöttgyűlés. Évenként átlag egy alkalommal ült össze, legutóbb március 13-án, amikor a Szakszervezeti Bizottság 1977. évi beszámolóját és az 1978. évi munkatervet vitatta meg és fogadta el a Tanács. Az SZB reszortosaival a munkahelyi bizottság megfelelő reszortosai nem tudtak minden esetben élő kapcsolatot kiépíteni. Milhoffer Alajos az SZB bérfelelőse nagymértékben támaszkodott a munkahelyi bizottságok bérfelelőseire a jutalmazási elvek, a törzsgárda-tagsággal kapcsolatos elvek kialakításában és a tavalyi bérrendezés előtti és utáni helyzet felmérésében. A munkavédelmi felelős az

SZB-től eddig csak az intézmény Munkavédelmi Szabályzatának módosítási javaslatokkal való kiegészítésére kapott feladatot. Ő a dolgozók véleményét összegyűjtve, továbbította azokat. A könyvkötők, sokszorosítók és restaurátorok számára a 12 hónapos köpeny-kihordási idő már megvalósult. A teljes új szabályzat az év második felében fog érvénybe lépni.

A munkavédelmi felelős javaslatára munkahelyi bizottságunk kérte az SZB-től az intézményi jogsegélyszolgálat felállítását. Ennek anyagi és szervezési feltételei azonban olyan bonyolultak, hogy a jelenlegi körülmények között sem az SZB, sem a könyvtárvezetés nem vállalja. Mindenkinek rendelkezésére áll azonban a vállalati jogtanácsos /családjogi és más területeken/, valamint Hernády Dénes munkajogi kérdésekben, Tóth Lajos pedig lakással kapcsolatos esetekben.

Szociális felelősünk a bizalmiak és a bizottság tagjainak segítségével folyamatosan ellátja a segélyek továbbítását, az üdülési jelentkezések összegyűjtését és továbbítását, a családos üdülési jelentkezések rangsorolását és továbbítását, a nőnapra segélyekre jogosultak felmérését és rangsorolását. Ugyanis az SZB néhány évvel ezelőtt a dolgozók többségének véleménye alapján határozott úgy, hogy az évenként a Nőnap megünneplésére fordítható 6000 Ft-ot nem elaprózva, fejenként kb. 15,- Ft értékű tárgyra vagy virágra fordítja, hanem a legjobban rászoruló, gyermeküket egyedül nevelő illetve többgyermekes édesanyáknak juttatja nőnapra segély formájában. Néhány fő számára még munkaadói segélyt tudnak adni, így 15-20 rászoruló édesanya kap segítséget. Ugy gondoljuk, hogy ez méltóbban kifejezi a Nőnap lényegét, mint egy néhány forintos apróság mindenkinek. A szép emléklapok, amit minden női dolgozó megkap, kellemes hangulatot teremtenek, ami mellé az osztályok férfi dolgozói adják a néhány szál virágot.

A kis számu üdülőjegy mellé, amit évenként központilag kapunk, a könyvtár évek óta kb. évi 40.000,- Ft-tal támogatja és teszi lehetővé a Balaton mellett családok számára az üdülést, igen alacsony szobadíj-térítéssel és önköltséges ellátással. Ebben évenként mintegy 20 család vehet részt, és akik tőlünk jelentkeztek, általában el is mehettek, legfeljebb nem két egymást követő évben. A Zircen rendelkezésre álló két szobát is többen igénybe vették az Igazgatóságról, egészen minimális térítés fejében. A kontingens jegyek mellé elő- és utószezonban a minisztériumi üdülőknél is kap a könyvtár néhány helyet. Mindezzel együtt még kevés az igénybevehető kedvezményes üdülési lehetőség.

A nőnapra segélyek, üdülőjegyek és egyéb szociális juttatások odaitélésénél az SZB emellett működő Társadalombiztosítási Tanács üléseire mindig meghívják a munkahelyi bizottság szociális felelősét.

A kulturális-agit. prop. felelős az SZB agit. prop. felelősével, Rosta Lajosnéval gyakran kerül kapcsolatba, de a kulturális felelőssel szinte soha.

Az egész könyvtárban jelentkező szociális problémák természetesen nálunk is jelentkeznek, így a gyerekek bölcsődei és óvodai elhelyezése, a lakás gondok. A könyvtár jelenleg 470.000 Ft lakásépítési költséggel rendelkezik, azonban a legritkább esetben tudják dolgozóink igénybe venni,

mivel csak olyan építkezésekhez adható, amihez nagyon magas induló összeg szükséges. A tervezett tetőtérbeépítés nem sikerült.

Üzemi orvos alkalmazását is kértük, nem volt lehetséges. Most a Rosenberg hp. utcai szakrendelés igénybevételét kérjük.

Az 1976-ban tartott ifjúsági parlament előkészítésébe a munkahelyi bizottságok aktívan bekapcsolódtak. Megszerveztük és lebonyolítottuk az előzetes beszélgetést, ahol a fiatalok kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat előadták. Ezeket az SZB jelenlévő elnöke továbbította Havasi elvtársnak, aki a parlamenten már reagált is az észrevételekre.

A párt ill. szakszervezeti oktatásban igazgatóságunk területéről a KISZ-tagokon kívül a szakszervezeti tisztségviselők és néhány funkció nélküli dolgozó vesz részt, változó buzgalommal.

A Szakszervezeti Bizottság a munkahelyi bizottságok segítségével összegyűjtötte tavaly az OSZK Híradóra vonatkozó észrevételeket, javaslatokat. Ezek alapján részben új elvek szerint szerkesztik a lapot, de még sem sikerült a gyakoribb megjelenést biztosítani. Igazgatóságunk területéről többen irnak a Híradóba többé-kevésbé rendszeresen.

3./ Béremelési, jutalmazási, kitüntetési kérdésekben bőven volt alkalmunk egyetértési jogunkat gyakorolni. A tavaly augusztusban lefolytatott béremelés sok fejtöréssel, tárgyalással járt, végül talán közmegegyezésre járultunk hozzá a döntéshez. Általában mindig kevés az idő arra, hogy az osztályvezetők és bizalmik javaslatai alapján összeállított főosztályvezetői javaslatot a tárgyalás előtt a munkahelyi bizottság láthassa, és egységes álláspontot alakíthasson ki. A tárgyaláskor azonban mindig van lehetőség az alapos mérlegelésre. 1978-ban először tartott a munkahelyi bizottság javaslatára Óvári elvtárs osztályvezetői értekezletet, ahová a bizalmiakat is meghívta, hogy a bérkorrekciós megbeszélésen a bizalmik azonnal hallathassák szavukat.

Mindig szorgalmastuk, hogy a jutalmak, fizetésemelés, kitüntetések átadásának formáit teremtjük meg, történjen az átadás ünnepélyesebb keretek között. Ezt még nem sikerült megnyugtatóan megoldani, néha azért, mert későn érkezik meg az értesítés, egyébként pedig nem alakult ki az egységes szokás, ami az ünnepélyességet biztosíthatná.

A Vezetői Tanács elé terjesztett igazgatósági káderfejlesztési tervet az igazgató a munkahelyi bizottsággal és a KISZ érdekvédelmi felelősével megtárgyalta 1977 elején.

Óvári elvtársnak javaslatot terjesztettünk elő az ipari tanulók gyakorlati oktatásával közvetlenül foglalkozó szakmunkások ill. laborvezető külön díjazására. A törvény által megszabott lehetőségeken belül kidolgoztuk a mi körülményeink között alkalmazható %-os arányokat. Ezt a javaslatot az igazgató elvtárs, az SZB és a Gazdasági Igazgatóság változtatás nélkül elfogadta, és az oktatók már második éve kapják a külön díjat.

KASTALY BEATRIX

mh. biz. titkár

